

27. APRIL — DAN OF
1. MAJ — PRAZNIK DELA
6. MAJ — PRAZNIK OBČINE VRHNIKA

NAŠE DELO

GLASILO DELOVNE SKUPNOSTI LIKO VRHNIKA

LETO XVI

ŠTEVILKA 2

APRIL 1981

*Za prvi maj — praznik dela
osem delovnim ljudem in občanom iskreno čestitamo*

Družbenopolitične organizacije
Samoupravni organi in vodstvo
Delovne organizacije Liko Vrhnika

Kako poslujemo

Predno bi spregovorili nekaj besed o poslovanju v prvih treh mesecih letos v naši delovni organizaciji, si na kratko pogledjmo situacijo v gospodarstvu oziroma predvsem stanje na področju lesarstva. Iz povedanega bomo lahko ugotovili, da je bilo podobno tudi v naši delovni organizaciji.

Če pogledamo najprej področje nabave s surovinami in repromateriali, je bila zlasti situacija pri nabavi hlodovine kritična. Gozdarji so zaradi hude in dolge zime dobivali manj lesa, izredno pa je zaostal odkup gozdnih sortimentov od zasebnih lastnikov gozdov. Tako so nekateri žagarski obrati stali tudi dalj časa. Med njimi tudi naši žagi, tako v Verdu kot v Borovnici.

Verjetno tega v teku leta ne bomo mogli nadomestiti. Tovarna vlaknenih plošč LESONIT Ilirska Bistrica je zaradi pomanjkanja lesa v januarju stala 20 dni, proizvodnja ivernih plošč je za 12000 m³ letos manjša kot lani, ipd. Proizvodnja finalnih lesnih proizvodov je bila v tem obdobju na istem nivoju kot lansko leto, ker pa je bila proizvodnja žaganega lesa manjša, je pričakovati, da bo ta proizvodnja v drugem kvartalu in mogoče celo v tretjem kvartalu manjša kot lani, ker bo primanjkovalo suhega žaganega lesa. Oskrba z repromateriali (lepila, laki, okovje, plošče itd.) je bila ves čas kritična. Če pogledamo še indekse cen na debelo, so cene v poprečju v obdobju treh mesecev na cene v decembru 1980 porasle za 15 % (gradbeni material 27,8 %, kurjava in razsvetljava 18,3 %, živilski izdelki 12 % itd.), v primerjavi s poprečnimi cenami v letu 1980, pa je bil porast cen za 35 % (kurjava in razsvetljava 42,8 %, tekoča goriva in maziva 30,6 % itd.).

Stanje, ki smo ga opisali v zvezi z nabavo, je sicer splošno, vendar pa bi enako lahko povedali tudi za našo delovno organizacijo. Tudi nabavne cene osnovnih surovin, ki smo jih dosegli v marcu, v primerjavi s planskimi cenami, so sicer v glavnem še nekoliko nižje (bukov žagan les indeks 95, bukovi hlodi 90, bukovi elementi 93), nekatere pa so že celo višje od planiranih (struženi elementi indeks 108, hrastovi hlodi 121). V primerjavi s cenami v začetku leta, pa so v glavnem cene v marcu višje (bukovi elementi celo za 30 %).

Proizvodnja v NH, ki smo jo v naši DO v prvem kvartalu dosegli, je za 2,5 % večja kot v lanskem enakem obdobju, vendar pa manjša od planirane za 3 %. Prav gotovo je temu vzrok tudi motena oskrba s surovinami in z repromateriali.

Pri prodaji smo v prvih treh mesecih beležili dobre rezultate, prodaja na domačem trgu je potekala nemoteno in ni bilo čutiti kakšnega

upadanja konjunktura. V primerjavi s prodajo v lanskem enakem obdobju je kar za 49,2 % večja, plan pa je bil presežen za 15 %. Sploh pa je ugotavljamo, da prodaja na domačem trgu zadnja leta nima pravega sezonskega značaja, kot je bil prisoten včasih in je bila ravno v prvih mesecih v letu prodaja slabša.

Izvoza smo dosegli v višini 2.456.153 SU \$ (za 9 % več kot v prvih treh mesecih lani) oziroma 69.785 mio din, kar je kar za 46 % več kot v lanskem prvem kvartalu, to pa je tudi rezultat spremenjenih cen in devalvacije.

V primerjavi s planom pa je indeks nekoliko pod 100. Največ izvoza je dosegla TOZD Tovarna stolov, in sicer kar 93 % celotnega izvoza. V primerjavi z lanskoletnim izvozom v US \$ je izvozila za 7,6 % več, plan pa je dosegla z indeksom 100. Manj zadovoljiv podatek je pri izvozu v TOZD Tovarna vrat. V primerjavi z lanskim izvozom so indeksi sicer ugodni, vendar pa glede na izvoz, ki smo si ga zastavili s planom, smo le-tega dosegli nekaj več kot polovico.

Dosti ugodni so podatki o fluktuaciji in izkoriščanju delovnega časa. Fluktuacija se je v primerjavi z lanskim letom občutno znižala, saj se je letos v prvih treh mesecih zamenjalo le 25 delavcev, medtem ko se jih je lani kar 53. Najbolj se je zmanjšala fluktuacija v TOZD Primarna predelava in TOZD Tovarna stolov (za več kot 70 %), medtem ko je v TOZD Blagovni promet in Delovni skupnosti praktično ni. Samo število delavcev glede na plan precej zaostaja, saj nas je bilo poprečno 1.009, planirali pa smo 1.049 delavcev.

Struktura izkoriščanja delovnega časa se je v prvih treh mesecih letošnjega leta izboljšala v primerjavi z lanskim letom, saj se je struktura dejansko opravljenih rednih ur dvignila s 75,3 % na 80,4 %, kar je za 6,8 % bolje kot lansko leto. Nadure so se zmanjšale s 3,4 % na 2,2 % kar je za 35,3 % manj. Tudi bolniška do

30 dni se je zmanjšala s 5,4 % na 5,1 % od vseh ur, bolniška nad 30 dni pa s 6,5 na 4,3 % kar je za 33,8 % manj kot lansko leto. Tudi ostali izostanki (opravičene in neopravičene) so se občutno zmanjšali, in sicer za 57 %.

Finančni podatki za celo delovno organizacijo kot celoto so v primerjavi z lanskoletnim obdobjem kar ugodni, tako smo celotnega prihodka dosegli 319 mio din, kar je za 65 % več kot lani. Dohodka smo dosegli 80 mio din, kar je 28 % več kot lani. Ob precej višjem indeksu celotnega prihodka vidimo, da so porabljena sredstva hitreje naraščala, in sicer je indeks porabljenih sredstev kar 183. Čistega dohodka smo ustvarili 51 mio din (14 % več kot lani), tega pa smo razporedili v višini 37 mio din za osebne dohodke kar je 29 % več kot lani in 13 mio din za sklade, kar pa je nekaj manj kot v enakem obdobju lani.

Poprečni izplačani neto osebni dohodek na delavca na mesec je bil okrog 9.800, kar je za 32 % več kot lani. V primerjavi s planom so indeksi v glavnem pod 100. Največji izpad pri celotnem prihodu v primerjavi s planom je bil v TOZD Blagovni promet, in je ustrezno temu tudi indeks porabljenih sredstev glede na plan nizek. Tako smo planirani celotni prihodek v DO kot celoti dosegli le 89 %, planirana porabljena sredstva 87 %, tako da smo planirani dohodek presegli za 7 %, čisti dohodek smo dosegli z indeksom 97, osebne dohodke z indeksom 95, sklade pa smo dosegli približno v planirani višini.

Sami rezultati za prve tri mesece so torej še zadovoljivi. Kakšni bodo ob zaključku leta je sedaj še težko napovedati. Kot v teh treh mesecih se bomo še naprej srečevali s problemi od nabave surovin, repromateriala ipd. kot tudi lahko s problemi na prodajnem področju. Samo z veliko delovno disciplino in odgovornostjo ter prizadevnostjo, z izkoriščanjem notranjih rezerv, ki verjetno tudi še so, od organizacije dela, racionalnega koriščenja delovnega časa ipd., bomo lahko prebodili vse probleme.

Prebil dipl. oec. Margareta

Poslovanje Tovarne vrat

POROČILO O PRVEM TROMESEČNEM POSLOVANJU TOZD TOVARNA VRAT BOROVNICA V LETU 1981

Pri pregledu rezultatov prvega letošnjega četrtletja ugotavljamo, da je naš TOZD delal zadovoljivo in uspešno. V tem času smo dosegli določene pozitivne uspehe, saj smo tromesečje zaključili z boljšimi rezultati kot v istem času preteklega leta.

Plan proizvodnje za prve tri mesece je bil izvršen:

	Borovnica	Verd	Skupaj
Vrednostno	102,8	101,0	102,3
Po norma urah:	102,3	104,8	102,8

Že iz gornjih podatkov se vidi, da da smo dosegli še kar zadovoljiv uspeh proizvodnje, kljub težavam z dobavo z različnimi materiali in surovinami. Že zadnje četrletje lanskega leta je bila dobava materialov in surovin nezadovoljiva, kar je bilo vzrok, da smo pričeli z letošnjo proizvodnjo z zelo slabimi zalogami. Zaloge rezanega lesa za proizvodnjo vhodnih, garažnih in notranjih vrat je bila tako slaba, da nam nikakor ni uspelo uspešno planirati proizvodnjo po naročilih, temveč smo morali isto spreminjati in se prilagajati trenutnim zalogam surovin rezanega lesa, vezanim ploščam in lesonitu. Slabi dobavi surovinam je botrovala še slaba kvaliteta. Zadnja dobava ultralesa je bila tako slaba, da smo bili prisiljeni od količine 40.000 m² zavrtniti polovico kot neuporabnega za vrata.

V teh treh mesecih proizvodnje ugotovljamo precejšnjo odstopanje strukture izdelkov na plan. Glavni vzrok temu je bilo pač pomanjkljiva dobava planiranih surovin in materialov, pa tudi premalo naročil za pleskanje, saj smo istih izdelali komaj 65 % planirane količine.

Izdelava vrat za izvoz je bila v prvih treh mesecih zelo nezadovoljiva, saj smo dosegli komaj 50 % planirane količine. Vzrok temu je pomanjkanje naročil, po drugi strani pa tudi stagnacija prodaje v inozemstvu.

Sama prodaja vrat je bila v prvih treh mesecih zelo zadovoljiva, saj smo plan prodaje presegli za 30,2 %. K temu uspehu je pripomogla predvsem prodaja vrat trgovskim podjetjem, dočim je bila prodaja gradbenega slabša. Ta uspeh prodaje je tudi rezultat bolj načrtnega planiranja proizvodnje, boljšega vodenja evidenc medfaznih in končnih zalog in nenazadnje večjega prizadevanja vseh odgovornih za čim boljši uspeh poslovanja. V tem času je bilo precej boljše sodelovanje tudi med proizvodnjo in komercialno, kar je tudi posledica večjega uspeha pri proizvodnji, predvsem pa pri odpremi.

Tudi na področju varnega dela beležimo napredek. Fluktuacija je občutno padla v primerjavi z lanskim letom, delovna sila je stalnejša in z večjimi delovnimi izkušnjami, kar se pozna tudi pri varnosti na delu.

Delovna disciplina in struktura izkoriščanja delovnega časa se je v prvih mesecih napram lanskemu letu izboljšala, saj se je struktura dejansko opravljenih rednih ur dvi gnila približno za 5 %. Na vseh zborih delavcev smo stalno pojasnjevali o disciplini, izkoriščanju delovnega časa, o kvaliteti izdelkov, kar je tudi eden vzrokov, da se je to stanje le precej izboljšalo.

V poročilu sem zajel nekaj najvažnejših podatkov za naš TOZD. V kolikor se bo v bodoče izboljšala dobava surovin in materialov, lahko pričakujemo enake dobre rezultate.

Rebolj Martin

Popravljanje furnirja na konceh v vratarni v Borovnici

Problematika z nabavo surovin in repromaterialov

V posameznih TOZD smo se resneje soočali s problematiko nabave surovin in repromaterialov že v četrtem kvartalu lanskega leta, ko se je že čutila neurejenost na našem notranjem trgu glede prodaje hloedovine, žaganega lesa, elementov, vezanih plošč, lesonita, furnirjev v izvoz za vsako ceno, ne glede na posledice. S tem se je marsikje porušila reprodukcijska veriga.

Tako stanje na našem trgu smo čutili tudi v naših proizvodnih TOZD-ih, saj smo razpolagali le z minimalnimi količinami reprodukcijskih materialov in si nikakor nismo mogli ustvariti večjih zalog. Naša nabavna služba se je angažirala praktično po celotnem jugoslovanskem trgu, zanimivem za našo »branzho«, rezultati pa niso bili taki kot smo načrtovali glede na potrebe. K vzrokom lahko dodamo še zapiranje določenih surovinskih regij, preplačevanje od strani konkurence, svoje pa je dodala tudi dolga zima, saj se je s tem zavlekel načrtovani posek in dobava hloedovine, ki je bila najbolj kritična. Posledice so bile občutne že v prvem kvartalu tega leta, saj sta občasno stali žagi v Borovnici in Verdu. S tem so nam seveda padle v danem trenutku zaloge žaganega lesa na minimalne, skoraj kritične količine.

Posebno vprašanje so dobave in kakovost osnovnih repromaterialov za TOZD Tovarno vrat, kot so vezane plošče, lesonit, laki, kvalitetni furnirji itd. Vsi ti materiali, vključno s hloedovino, žaganim lesom egzot, so se tudi podražili nad razumno mejo, tako postajamo vse

manj konkurenčni na zunanjem trgu.

Glede zamenjave uvoženih repromaterialov z domačimi nismo v celoti uspeli, saj smo pri domačih proizvajalcih naleteli na razna izsiljevanja tako glede cen, deviznih soudeležb, brez jamstev za točno rokovo dobavo in dogovorjeno kakovost. Tako nam ostaja v proizvodnji osnovna skrb in angažiranje pri boljših izkoristkih materialov kot so les, furnirji, kjer se da ob maksimalnem angažiranju vseh delavcev še največ prihraniti.

S podobnimi problemi se srečujemo tudi v TOZD Tovarna stolov, predvsem z redno dobavo elementov za stole in podražitvami. Tako so se bukovi moralčki dimenzije 400—490 mm primerjalno 1979—81 podražili od 5.760 din na 13.179 din. Podobno podražitev beležimo pri bukovih sedežih od 6.150 din v letu 1979 na 14.072 din v letu 1981. To sta le dva primerjalna podatka. Podoben skok cen beležimo tudi pri ostalih elementih za stole. Osnovna skrb tako ostaja v iskanju prihrankov lesa, če vemo, da v stolarni porabimo 13.200 m³ elementov letno za stole. Tako predstavlja že 1 % prihranka lesa 132 %. Pri sedanjih cenah predstavlja ta prihranek že lepo vsoto prihranjenega denarja.

Tudi v TOZD-u Servisi-energetika se srečujemo s podobnimi problemi pri pomanjkanju osnovnih materialov in rezervnih delih za vzdrževanje obstoječih strojev. Največje pomanjkanje pa se čuti pri dobavi različnih profilnih želez in drobnih repromaterialov.

Vse te izkušnje iz lanskega zadnjega kvartala in letošnjega prvega nas opozarjajo na resnost situacije in da verjetno tudi v prihodnje ne bo teklo vse po plansko začrtani poti, da se bomo še srečevali s podobnimi težavami in občasnimi pomanjkanji repromaterialov. Vsled tega smo na nivoju DO ustanovili koordinacijski odbor za nabavo in prodajo, kot novo obliko dogovarjanja in seznanjanja s tržno in proizvodno problematiko, s poudarkom na najhitrejšem možnem reševanju problemov

ter iskanju najracionalnejših rešitev pri dobavi materialov glede cen, kvalitete, dohodkovnih povezav itd. Koordinacijski odbor za nabavo in prodajo se tako sestaja enkrat tedensko, kjer pregleda zadnje naloge tako izvršene kot neizvršene in določa ponovne zadolžitve.

Ta oblika dela se je pokazala kot zelo koristna, saj je s tem pretok informacij in problematike tako proizvodnih kot nabavnih med TOZD-i in nabavno službo objektivnejši in bolj koristen. Miro Hanžel

Delta — Liko

V TOZD Servisi-energetika vse pripravljeno za pričetek proizvodnje računalniških sklopov — diskovnih enot — »DELTA — LIKO«.

Težnja delavcev TOZD Servisi-energetika po organiziranju svoje lastne proizvodnje, se nam delno že izpolnjuje z realizacijo prvega dela samoupravnega sporazuma sklenjenega s SOZD Elektrotehna, DO Delta Ljubljana o združevanju dela in sredstev v cilju skupne proizvodnje računalniških sistemov »Delta« oz. proizvodnje računalniških sklopov — diskovnih enot — »Delta — LIKO«.

Na osnovi navedenega samoupravnega sporazuma, smo se v TOZD odločili, da našo dosedanjo, pretežno servisno dejavnost, delno prestrukturiramo v proizvodno dejavnost, smer računalništvo.

To dejavnost smo registrirali na registrskem sodišču v Ljubljani. Navedeno dejavnost smo vnesli tudi v temelje srednjeročnega razvojnega plana za obdobje 1981—

1985 v DO LIKO in je verificirana v Druženem dogovoru v temeljih plana občine Vrhnika za obdobje 1981—1985. Že v lanskem letu smo skupaj s strokovnjaki Delte pričeli načrtovati proizvodnjo diskovnih enot v začasnih proizvodnih prostorih. Odločili smo se, da delno adaptiramo nekdanje skladiščne prostore parketa na lokaciji Verd in jih tehnično usposobimo za tovrstno proizvodnjo. Vzporedno pa smo načrtovali proizvodno tehnologijo. Kot je vidno na samem terenu, so naša skupna prizadevanja uspešna, saj imamo pripravljene prostore, delno tudi že tehnološko opremljene, delovna sila je na priučevanju v DO Delta, praktično smo pred samim pričetkom proizvodnje.

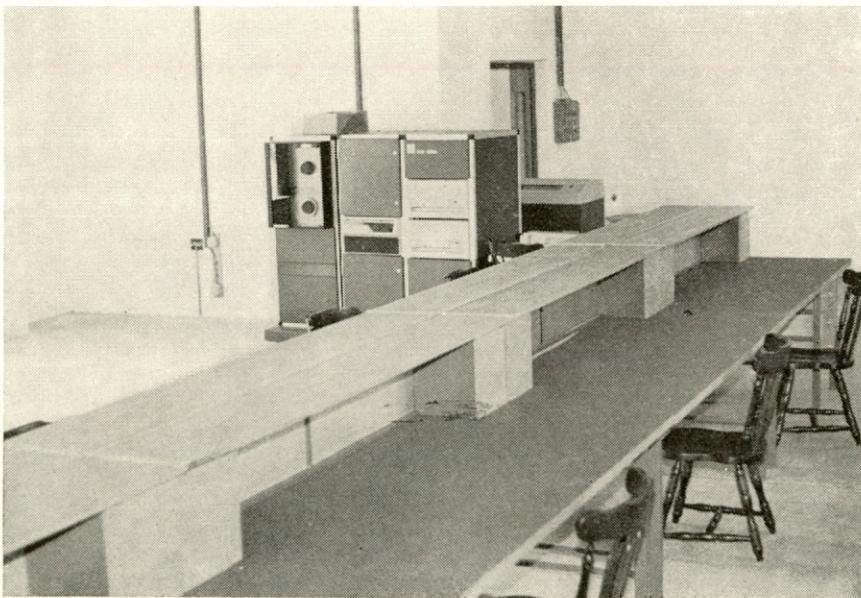
Bralcem tega članka je potrebno v grobem obrazložiti, kaj sploh je diskovna enota in kaj predstavlja priključena na računalnik. Računalnik sestoji iz procesne enote in perifernih enot. V odvisnosti od tega, za kaj ga uporabljamo, ga moramo

sestaviti tako, da bo najoptimalneje deloval. Tako na procesor priključimo diskovne enote, magnetno tračne enote, terminale in printerje — pisalnike. Da bi računalnik pravilno deloval, potrebuje sistemski softwear, ki je shranjen na disku. Disk je torej mesto shranjevanja sistemskih programov, delovnih programov in podatkov. Zato si skoraj ne moremo predstavljati računalnika brez diskovnih enot, razen v primerih, ko gre za redke specialne sisteme. Prav tako, glede na veličino diska merimo sposobnost celotnih sistemov. Na sistemih, ki se uporabljajo v komercialah, informatiki itd., sta priključeni običajno dve diskovni enoti tako, da se po zaključnem delu na sistemu, izvede kopiranje podatkov iz obratovalnega diska na shranjevalni disk. Pri vsem tem pa je pomembno spoznanje, da se diskovne enote lahko priključujejo seveda z ustreznimi kontrolorji na različne sisteme, tako uvožene kot domače. Vsi navedeni argumenti govore o razlogu za potrebo po osvajanju diskovne enote, vzporedno pa tudi prepotrebne kontrolne enote kot povezovalnega člena na različnih sistemih.

V DO Delta so že od same ustanovitve stremeli za tem, da se tozadevna proizvodnja organizira doma in v ta namen so potekale razne raziskave in analize. Ob pregledu je bilo ugotovljeno, da je možno nekatere dele nadomestiti z domačimi. To so različni izdelki iz že obstoječih programov raznih proizvajalcev, kot so transformator, kondenzatorji, razna stikala in podobno. Prav tako je bilo doma skonstruirano podnožje diskovne enote in ga bodo izdelovali v Unisu, kakor tudi kabinete na katerih so montirani diskovni pogoni. Ostale pritrdilne elemente pa bodo izdelovali v Tovilu. Tudi izdelava ožičenja bo domače izdelave. In kaj bomo od navedenega v naši TOZD proizvajali?

Celoten postopek organizacije proizvodnje se dela na dve fazi, ki se bistveno razlikujeta po zahtevnosti in sta tudi medsebojno ločeni. Prva faza je izdelovanje sestavnih delov in sklopov ter njihova montaža. Druga faza pa je testiranje diskovnega pogona in odklanjanje napak ter pomanjkljivosti. V tej fazi je zajeta tudi kontrola na sistemu Delta 340/5 in to diskovnih pogonov, ki bodo namenjeni proizvajalcem sistemov za kompletiranje njihovih sistemov. V celotnem postopku je prva ta faza, faza testiranja in nastavitve ter popravila modulov najbolj zahtevna in odgovorna.

Delo naše DE oz. TOZD je predvsem celotna organizacija proizvodnje in skupaj z DO Delta skrb za razvijanje novih produktov in novih tehnoloških postopkov. Delna

Novi oddelek za sestavo diskov

organizacija izdelave sestavnih delov kot npr. izdelava čelne plošče diskovne enote, izdelava ožičenja, izdelava raznih nosilcev ter seveda nabava drugih sestavnih delov od domačih proizvajalcev kot tudi iz uvoza in končno montaža. Nadalje organizacija popravi modulov, ki bodo prišli iz terena ali proizvodnega ciklusa. Ne nazadnje pa organizacijo in realizacijo celotne druge faze proizvodnje.

V tej proizvodnji diskovnih enot bomo osvajali in ograževali strojno opremo domače izdelave in masovne komponente, ki jih je domača industrija sposobna serijsko izdelovati. S tem naj bi se večala stopnja neodvisnosti od tujih dobaviteljev in prihranek deviznih sredstev, ki se bodo koristila le za neobhoden uvoz repromaterialov, na osnovi poslovnotehničnega sodelovanja z renomiranimi svetovnimi firmami, ki so specializirane za proizvodnjo različnih komponent strojne in programske opreme. Na ta način se bomo vključevali v mednarodno delitev dela, specializacijo in standardizacijo ter dosegli svetovno kvaliteto in konkurenčnost diskovnih enot »Delta — LIKO«.

Da bomo dosegli zgoraj navedene cilje pa planiramo, seveda ob sovlaganju DO Delta in drugih zainteresiranih TOZD, investicijska vlaganja v izgradnjo nove tovarne za proizvodnjo diskovnih enot. Eden zelo pomembnih ciljev te nove investicije je združitev vseh sil in interesov na področju računalniške proizvodnje in njene infrastrukture v Jugoslaviji z namenom poenotenja koncepta razvoja in proizvodnje računalnikov ter delitev dela med zainteresiranimi organizacijami.

Proizvodni program tovarne diskovnih enot Delta — LIKO bo obsegal diskovne enote različnih kapacitet. Proizvodnjo bomo začeli z diskovnimi enotami kapacitete 80 M Bytov, potem pa osvojili enote kapacitete 300, 600 in 1.200 M Bytov. Sam proizvodni program bo usmerjen najprej v proizvodnjo za potrebe sistemov DELTA, v kasnejši fazi pa je predvidena proizvodnja tudi za druge domače in tuje proizvajalce računalnikov, ki prodajajo svoje sisteme na jugoslovanskem in na tujih trgih. Tako bo tudi sama izgradnja tovarne potekala fazno. Trenutno se v občini dogovarjamo za točno lokacijo tovarne. Vse pa kaže na to, da jo bomo zgradili na lokaciji Verd in to na pogorišču žage »Ljubljanski vrh«.

Proizvodnje diskovnih enot izhaja iz potreb jugoslovanske družbe po računalniški opremi. Tovarna diskovnih enot bo do leta 1985 pokrivala le tretjino jugoslovanskih potreb, če pa bo možno doseči več-

jo udeležbo na trgu bo to prineslo tudi ustrezno akumulacijo, ki bo omogočila dodatna vlaganja še pred letom 1985.

Ob tej priliki je potrebno povedati, da je Izvršni svet SO Vrhnika obravnaval naš program in ugotovil, da je v skladu z Družbenim dogovorom o temeljih plana SR Slovenije, na področju računalništva, kakor tudi na področju zaposlovanja, ki zagotavlja tako strukturo zaposlenih kot je v občinskem prostoru edino perspektivna (zaposlovanje obstoječih kadrov, ki se trenutno vozijo v službo izven občine, kakor tudi ugotovitev, da je v tovrstno proizvodnjo vloženo veliko strokovnega dela in malo materialov) ter sprejel pozitivna stališča.

Zavedati pa se moramo, da bo potrebno vložiti še obilo naporov

že sedaj v tako imenovani začasni proizvodnji, še posebno pa v času organiziranja pričetka izgradnje in zagona proizvodnje v novi tovarni diskovnih enot. Odkrito je treba povedati, da smo s sodelovanjem strokovnjakov Delta zelo zadovoljni, saj praktično ni problema kate-rega ne bi skupaj hitro in strokovno rešili.

S samo proizvodnjo v začnih prostorih na Verdu, bomo pričeli takoj, ko bodo razrešeni problemi okrog uvoza repromateriala. Kot veste je ves uvoz navedenega repromateriala ustavljen, dokler se nosilci razvoja slovenskega koncepta — sistema računalništva ne sporazumejo o enotnem sistemu in delitvi dela na področju proizvodnje računalništva.

Istenič Marko

Inventivna dejavnost

V raznih družbenih občilih je bilo že mnogokrat omenjena in zelo vzpodbujena inventivna dejavnost. V našem podjetju je o tem zelo malo pisanega in tudi kaj več razgovorov o tej dejavnosti ni. Pravilnik obstoja in čeprav je starejša data, bi bil še vedno uporaben. Morda bi bilo treba v njem bolj točno navesti definicijo, kaj je službena dolžnost in kdaj je treba podani predlog obravnavati kot koristna izboljšava, neglede v katerem času je bil podan in uveden v proizvodnjo. Vseeno ne moremo reči, da te dejavnosti do sedaj ni bilo. Lahko edino trdimo, da bi jo bilo zagotovo več, če bi v njej sodeloval še širši krog članov kolektiva. Pred časom so bile sprožene širše akcije, ki nikakor niso ostale brez uspeha in je bilo napravljeno veliko novega, ki je v marsičem pripomoglo k večji produktivnosti, boljši kvaliteti izdelkov, fizični razbremenitvi in ekspeditivnejšemu transportu. Škoda je, da smo premalo dosledni in pozorni na vsak dani predlog in ga premalo obravnavamo. Zgodi se, ostanejo nekateri predlogi, ki se realizirajo povsem nezapaženi ter inovacija in predlagatelj ne evidentirana, še manj pa kakorkoli nagrajena.

Zaradi tega še ni vse zamujeno, ker pravilnik ne predvideva zastaranja in bo potrebno čimprej vse dokumentirati in ta krog delavcev primerno stimulirati za prizadevanje. Morali bi iti v širšo in bolj organizirano akcijo, da se ta krog čimbolj razširi in zainteresira vse zaposlene. Tu bi mnogo pripomoglo dobro osebno kontaktiranje z neposredno zaposlenimi sodelavci in realnejše obveščanje o važnosti vsake malenkostne spremembe v prid kvalitete ali kvantitete, kakor tudi, kar

je danes še posebno važno, kako prihraniti in bolje izkoristiti surovino in ostali material, ki ima izredno visoke nabavne cene. Navedemo naj samo nekaj inovacijskih sprememb, ki so bile opravljene v zadnjih letih in so bistveno vplivale na proizvodno kapaciteto:

1. »Holzma« stroj za montažo nasadil, predelan krmilni blok in to z domačimi elementi.

2. Sestava kril, predelana dodatna naprava z mehanskim vpetjem, ker so bile plošče preporno in vakuumsko naprava ni obdržala plošče.

3. Naprava za vlaženje furnirja.

4. Odlagalna naprava, predelana na mehansko vpetje zaradi zanesljivosti prenosa.

5. Predelana veriga za avtomatsko potapljanje struženih elementov. Vstavljeni so novi členi verige in s tem skoraj popolnoma odpravljeni zastoji, ki jih je bilo pred tem do 30 ur mesečno.

6. Stiskalnica OTT-manjša predelava, vendar dosežena 20% večja kapaciteta in odpravljeno ozko grlo.

7. Polavtomatska naprava za brušenje čepov naslonjal, mnogo kvalitetnejše in lažje delo.

8. Naprava za brušenje okroglin na konceh prednjih vezi stola. Kvalitetnejše in enakomerne okrogline.

9. Nanašalec lepila za lepljenje sedežev. Zanesljivi nanos po celi ploški in enostavno vzdrževanje.

10. Izboljšava na transporterju hlodovine. Občutno zmanjšani zastoji.

11. Naprava za ravnanje ploščatega železa za prage. Do 10-kratni večji učinek in boljša kvaliteta.

12. Naprava za zlaganje oblozih letov. Kvalitetnejše zlaganje in čas krajši 40 %.

13. Krožna žaga za odrez čepov pri montaži stolov.

Ta spisek je še mnogo daljši vendar se tudi iz teh nekaj podatkov

da sklepati, da se mnogo dela na tem. Tudi večino novih strojev je treba prilagoditi varnostnim zahtevam in je s tem odstranjen marsikateri bolniški izostanek kar je tudi inovacija.

K. S.

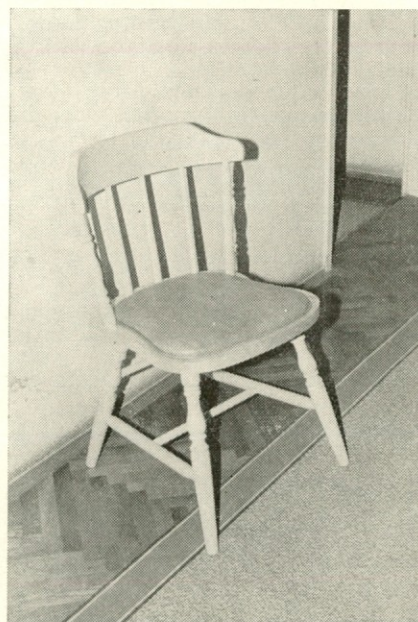
Novi program sedežnega pohištva

NOVI IZDELKI V TOZD TOVARNA STOLOV ZA LETO 1981

V lanskem letu je komisija za razvoj pohištva, ki se je sestala na šestih delovnih sejah in pri tem do-

usmeritev proizvodnje in pri tem določila tudi nove izdelke za leto 1981. Odločitve pri današnji situaciji niso bile lahke, saj je bilo treba upoštevati želje kupca in pa naše možnosti, obenem pa še težave s prodajnimi

cenami, ki močno zaostajajo za lastnimi, posebno pri starejših vrstah stolov. Po strokovni analizi je komisija mnenja, da se stari program nekoliko opušča in uvaja nove izdelke v proizvodnjo. S tem bo program pestrejši, prodaja pa uspešnejša. Za premostitev težav s surovinami se izdelujejo stoli tudi v kombinaciji bukva-jesen. V letošnjem letu je predvidenih 9 novih individualnih izdelkov ter garnitura JAZON sestavljena iz več sedežnih elementov in koktajl mizice. Pri vsem tem se je upoštevala uporaba obstoječih surovin, tako hrasta kot jelovine. Boljši izkoristek pa je upoštevan pri izdelkih, ki bodo imeli tanjši sedež, nekoliko slabše kvalitete, ker bo barvan in prirejen za tapeciranje. Vse hrbtnne vezi so kratke ter iz 25 mm lesa, uporablja se lahko tudi druge vrste lesa. Nekateri izdelki

so oblikovno namenjeni za ameriški trg, drugi za evropskega, vključno domačega, saj sedaj praktično nismo prisotni na domačem trgu. Da je usmeritev pravilna, se vidi po prodanih količinah, ki jih nikakor ne moremo zadostiti, tako pa nam je tudi zagotovljeno delo, ki ga že tu in tam primanjkuje. Za doseg te dogovorjenih ciljev pa je nujno, da so angažirane vse službe, zlasti pa da nabavne obdržijo kar najboljše odnose s kooperanti in poslovnimi partnerji, da bi pravočasno dobavili v dovoljni količini surovine in potrošni material, kakor tudi domače dele za redno vzdrževanje.

K. S.

**DOPISUJTE
V NAŠE DELO!**

UNILES UNILES UNILES UNILES UNILES UNILES UNILES

Kaj in koliko bomo izvažali, da bomo lahko uvažali

Vse države z intenzivnim gospodarskim razvojem se borijo s primanjkljajem v zunanjetrgovinski menjavi. To se pravi, da več uvažajo, kakor izvažajo. Taka je tudi Jugoslavija, ki je ena izmed držav v razvoju. Bilanca zunanjetrgovinske izmenjave je izkazovala vsako leto večji uvoz kot pa izvoz. Te razlike se premostijo z mednarodnimi krediti, če niso prevelike. Če pa se doseže prevelike zadolžitve in če deficit doseže tako stopnjo, da država ni več v stanju dobiti mednarodnega kredita, je devizna bilanca porušena do tiste meje, ko je potrebno nekaj ukrepati.

Do take stopnje je prišlo naše gospodarstvo v preteklem letu, ko so se prižgale rdeče luči za uvoz s kovertibilnega področja in ko se je OZD vzpodbujalo za večji izvoz.

Politiko ekonomskih odnosov s tujino je vsa leta po vojni vodila zveza. Šele, ko so bile formirane samoupravne interesne skupnosti po republikah, je politiko zunanjetrgovinske menjave prevzela samoupravna interesna skupnost za ekonomske odnose s tujino, kratko SISEOT. SISEOT je interesna skupnost, ki je formirana v vsaki republici in preko katere organizacije združenega dela na osnovi samoupravnega sporazuma kreirajo uvozno-izvozno politiko. Narodna banka je dolžna voditi evidenco in opozarjati na deformacije menjave, Republiški komite za mednarodno sodelovanje pri Izvršnem svetu republike spremlja in bdi nad potekom menjave, organizacije združenega dela pa si same preko SISEOT-a sporazumno postavijo svoje planske zadolžitve in pravice. V samoupravnem sporazumu in preko svojih delegatov v skupščini se članice SISEOT-a dogovore za obveze, ki so skupno družbenega pomena in jih je potrebno pokriti, za delež deviz, ki jih združujejo v določene namene, in za delež, s katerim prosto razpolagajo.

SISEOT v slovenski republici je bil formiran med prvimi. Njegova aktivnost je hitro zaživela. V ostalih republikah je bilo malo težje, kjer so navade, da devizne pravice in devize deli zveza, zelo močno zakoreninjene. Danes to vsaka republika ureja po svojih možnostih in svoji prizadevnosti.

V okviru republiškega SISEOT-a je celotno izvozno uvozno gospodarstvo razdeljeno po vrstnem redu v enote, kot napr.:

- I. enota — črna metalurgija
- II. enota — kovinsko predelovalna industrija
- .
- .
- .
- V. enota — lesno predelovalna industrija in gozdarstvo
- .
- .
- XXV. enota — papirna industrija
- .
- .
- XXVII. enota — grafična industrija

Zaradi razvitosti že utečenih menjav so posamezne republike sposobne zelo različno izvažati. Nekatere so orientirane bolj na klirinško, kot na konvertibilno področje, druge obratno. Razlika je tudi med enotami. So panoge, kot je gostinstvo, transport, lesnopredelovalna industrija, ki so močni izvozniki in jim pravimo aktivci, ker več izvažajo kot uvažajo. Nekatere enote pa temelje na predelavi uvoženih surovin in plasmanu na domačem trgu. Tem pravimo pasivci, ker več uvažajo kot izvažajo. Za celotni blagovni tok so potrebni oboji, samo v pravem razmerju, sicer se ravnotežje poruši in uvoz nima izvoznega pokritja.

Ker ima vsaka enota svojo specifično problematiko, ima svoj odbor, ki ga vodi predsednik odbora. Predsednik odbora V. enote je tov. Papič iz GG Tolmin, njegov namestnik pa tov. Pečar iz Novolesa.

Delo odborov delegatov in skupščine SISEOT je bilo v preteklem letu pri tej stabilizacijski politiki zelo živahno in pestro. Ker so se izvozne-uvozne regulative spreminjale celo leto, je bilo delo še težje.

Zaradi povečanih potreb deviz za uvoz nafte, kar je posledica dviga svetovnih cen nafte, smo bili med letom prisiljeni omejiti uvoz repromaterialov, opreme in blaga široke potrošnje na minimum. Tako so v drugi polovici leta organizacije združenega dela razporejale devize od usmerjenega izvoza različno po enotah. V. enota je razporedila devize po sledečem ključu:

40 % za splošne družbene potrebe

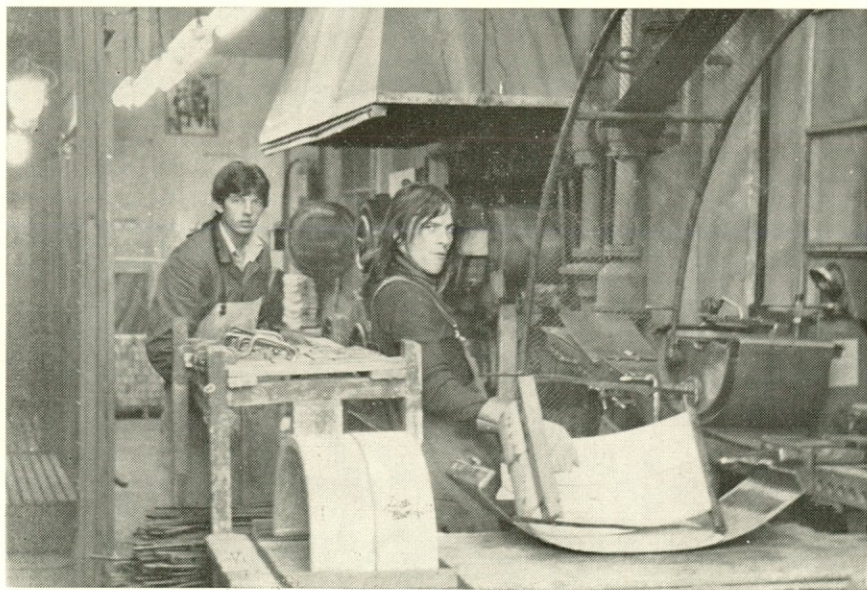
60 % so razporejale organizacije združenega dela po sledečem nalogu:

20 % za usmerjeno združevanje v prioritete pasivne panoge

5 % v okviru enote za najnujnejše primere (potrebe)

35 % za lastne potrebe ali svobodni odstot drugim

Pri uvozu je imel prednost uvoz repromaterialov, medtem ko je blaga široke potrošnje in opreme bil zreduciran samo na najnujnejše. Da bi se situacija izvoza izboljšala, je vrsta organizacij proti koncu leta sklenila še dodatne izvozne obveznosti, ki so jih sprejeli pod določenimi pogoji.

Krivljenje naslonjal v TOZD Primarna predelava v Borovnici

Ker predvideva srednjeročni plan v razdobju 1981—1985 stabilizacijske usmeritve, brez katerih ni povečanega izvoza za leto 1981, lahko pričakujemo samo povečano izvozno usmeritev. Tako je republika Slovenija z ozirom na izvoz v preteklem letu na konvertibilno področje sprejela izvozno zadolžitev blaga in storitev 68,8 milijard dinarjev in uvozno zadolžitev 61,5 milijard. Razlika je 7,2 milijarde dinarjev pozitivna stopnja pokritja uvoza je 111,7 %.

Pri uvozu so se organizacije združenega dela sporazumele za sledečo razporeditev:

4 % za uvoz blaga široke potrošnje

13 % za uvoz opreme

69 % za uvoz reprodukcijskega materiala

14 % za odhodke uslug

Zanimivo je, koliko izvoza predstavlja V. enota v celotnem slovenskem izvozu. Za l. 1981 je planirano za V. enoto na konvertibilno področje 6,3 milijard dinarjev, kar je v slovenskem izvoznem prostoru 10 %. Če prikazemo samo izvozne podatke, je to premalo. Dogaja se, da so organizacije združenega dela veliki izvozniki, istočasno pa še večji uvozniki.

Za zunanjetrgovinski prikaz sta potrebna oba podatka hkrati, kar nam da stopnjo izvoznega pokritja.

Organizacija združenega dela so v okviru V. enote planirane za leto 1981 uvoz za 4,2 milijarde, kar predstavlja stopnjo pokritja 1,5. Da se pri tem dosega takšna stopnja pokritja, sta v glavnem dva vzroka:

— Lesna industrija je že od vsega začetka bila usmerjena na zunanja tržišča; v začetku s polfinalnimi, v zadnjem času pa s finalnimi izdelki — predvsem s pohištvi. Pri tem je morala osvajati zahteve tujih tržišč.

— Drugi, še poglobitnejši vzrok pa je, da je to industrija, ki je zasnovana pretežno na surovini, ki se obnavlja in je v glavnem domačega izvora. Uvoz temelji le na tistem delu surovin, ki jih pogojujejo izvozne zahteve, pa se ne dobijo na domačem trgu.

Podobno kot je V. enota v republiški zunanjetrgovinski menjavi, je SOZD UNILES v okviru enote, ki predstavlja cca 2,2 milijardi ali 1/3 izvoza in 1,1 milijarde uvoza, kar je komaj 1/4 od celotnega uvoza enote. SOZD UNILES je največji izvoznik v grupaciji enote z razmeroma zelo ugodno stopnjo uvoznega pokritja.

S samoupravnim sporazumom v okviru SISEOT-a za leto 1981, ki so ga OZD sprejele, je dogovorjeno, da se 35 % ustvarjenih deviz od priliva nameni skupnim potrebam družbe, s 65 % pa razpolagajo organizacije združenega dela pod pogojem, da pokrijejo potrebe pasivnih enot za

proizvodnjo repromaterialov, ki so osnovani na uvoženih surovinah. Potrebe teh prioritarnih panog, ki jih je skupščina SISEOT-a določila, so 9 milijard din za l. 1981. Od tega naj bi V. enota po predlogu projekcije pokrila 1 milijardo, kar predstavlja povprečno za članico enote 15 %. To se pravi, da bi članice V. enote morale od 65 % odšteti 15 % za proizvajalce v repro verigi, da bi jim zagotovili proizvodnjo repromaterialov, ostanek 50 % pa ostane za uvoz repromaterialov, opreme in ostala pokritja.

SISEOT je naredil celo predlog selektivne razdelitve v okviru enote, s katerim se delegati V. enote niso strinjali, ker je stimuliral tiste, ki so več trošili za uvoz. Zato so delegati menili, da se obveza sprejme v višini 1 milijarde din, notranjo razdelitev pa naredijo sami. Prav tako so menili, da je premalo poudarjen uvoz opreme, ki je namenjena za povečanje izvozne proizvodnje, kar lahko pripelje do tehnološke zaostalosti in do zmanjšanja uvoza finalnih proizvodov.

Ceprav veliko govorimo o izvozu, o prepričevanju za izvoz, menimo, da je izvozna stimulacija za finalne izdelke prenizka, da so razlike med izvozno stimulacijo surovin, polizdelkov in končnih izdelkov premajhne.

V svetu je poznano, da so nekatere države na izvoz surovin uvedle plačevanje takse, kar je iz gospodarskega stališča razumljivo. Ker so pri nas razlike v izvozni stimulaciji minimalne, prihaja do izvoza surovin in polizdelkov, katere morajo organizacije uvoziti, da lahko realizirajo izvozne pogodbe finalnih proizvodov.

Do konca marca bodo vsklajena vsa izvozna-uvozna pokritja na osnovi podatkov za l. 1981, s čimer bi bila usklajena zunanjetrgovinska bilanca za tekoče leto in s čimer bi organizacije združenega dela imele zagotovljene pogoje, pod katerimi se borijo za čim večjo realizacijo izvoza na konvertibilno področje.

Drago Maselj

Poslovanje SOZD »UNILES« v preteklem letu

Na svoji 14. seji delavskega sveta SOZD Uniles, ki je bila v delovni organizaciji IZTOK — Miren dne 14. 4. 1981 je bil obravnavan in potrjen ZBIRNI ZAKLJUČNI RAČUN SOZD »UNILES« za leto 1980. Ta je bil obravnavan predvsem na osnovi primerjalnih kazalcev rezultatov poslovanja 1979—1980.

Ti kazalci so izkazani:

1. po posameznih v Uniles združenih delovnih organizacijah
2. kot seštevek ali povprečje za proizvodne delovne organizacije
3. zbirnik za SOZD Uniles kot celoto.

Tak način prikazovanja ekonomskih rezultatov poslovanja omogoča medsebojno primerjavo, bodisi med posameznimi delovnimi organizacijami, bodisi nasproti SOZD-u kot celoti oz. povprečju v okviru SOZD Uniles.

Ker pa gre v konkretni obravnavi za zbirni zaključni račun SOZD-a Uniles, se v nadaljnjem oslanjam predvsem na zbirne podatke.

Celotni prihodek je za Uniles kot celoto dosegel v letu 1980 vrednost 24,4 milijarde din in je bil nasproti letu 1979 večji za 33,3 %. Nadpovprečni porast celotnega prihodka (nad 33,3 %) so dosegle delovne organizacije: Novoles, Javor, Liko, Krasoprema, Hoja, in Meblo.

V okviru celotnega prihodka se je prodaja in **skupni prihodki do-**

seženi s prodajo na domačem trgu v letu 1980 povečala za 31,7 %. Nadpovprečno porast v prodaji na domačem trgu, so dosegli: Meblo, Novoles in Liko.

Prodaja oz. skupni prihodki doseženi v izvozu pa so se v letu 1980 povečali za 69 %, kar zgovorno kaže o močni angažiranosti združenih organizacij Unilesa v izvozu. Nadpovprečen porast v izvozu so dosegli: Lesnina, Marles, Krasoprema, Javor, Iztok in Hoja. Pri tem pa velja pripomniti, da prihodke pri izvozu ne razvrščajo vse organizacije na enak način; zato je primerljivost na osnovi podatkov o izvozu iz zaključnih računov lahko tudi sporna.

Naslenja pomembna kategorija so **porabljena sredstva**: le-ta so se v letu 1980 povečala za 32,8 %. Pri tem naj omenimo, da je bil ta porast pri 7 organizacijah nadpovprečen, kar pomeni, da so pri teh organizacijah stroški naraščali v letu 1980 hitreje kot celotni prihodek.

Doseženi dohodek se je v Unile-sub kot v celoti v letu 1980 povečal za 35,2 %, doseženi čisti dohodek pa za 36,2 %.

Izguba, ki pomeni nekritne obveznosti iz dohodka in čistega dohodka, se je v letu 1980 zmanjšala za 72 % in je v absolutnem znesku upadla iz 29 mio din v letu 1979 na 8 mio din v letu 1980.

Razporeditev čistega dohodka pa je bila v letu 1980 nasproti letu 1979 naslednja:

— v maso sredstev za osebne dohodke je bilo razporejeno 24,4 % več sredstev

— v sklade skupne porabe (stanovanjski del in splošni del) 13 % več sredstev

— v rezervni sklad 46 % več

— v poslovni sklad 117 % več in

— za akumulacijo 103 % sredstev kot v l. 1979.

Akumulacija z vključno amortizacijo se je v letu 1980 povečala za 57 %.

Povprečno izplačani osebni dohodek mesečno na delavca pa se je povečal za 22 % in dosegel v letu 1980 vrednost 8.242,00 din.

Od kazalcev delovnih in poslovnih rezultatov pa izdajam naslednje:

— dohodek na delavca se je povečal v letu 1980 za 76 %

— dohodek v primerjavi s povprečno uporabljenimi sredstvi za 6,6 %

— čisti dohodek na delavca za 33,7 %

— akumulacija s povprečno uporabljenimi sredstvi za 61 %.

Na splošno lahko ugotovimo, da je bilo poslovanje združenih organizacij in s tem SOZD Uniles kot celote v letu 1980, delitev dohodka v skladu z družbeno usmeritvijo, in ne nazadnje, da je bila stabilizacijska naravnost v delovnih kolektivih Unilesa aktualno prisotna skozi vse leto 1980.

G. Simic

Tovariš Verbič na obisku

V prvi polovici aprila je na povabilo koordinacijskega sveta obiskal SOZD Uniles predsednik Gospodarske zbornice tov. Andrej Verbič. Poleg predstavnikov Unilesa smo povabili na razgovor še SOZD Slovenijales, SOZD GLG Bled, predstavnik republiškega komiteja za gospodarsko sodgospodarsko sodelovanje s tujino, SISEOT in združenje Les.

Predsednik SOZD Uniles-a je kratko predstavil poslovanje Uniles-a v letu 1980—1981 in potem očrtal (na osnovi spoznanj Unilesa) položaj in vlogo lesne industrije v izvozu ter nakazal vrsto problemov, ki otežkočajo uspešen nastop na svetovnem trgu. Predvsem je ugotovil, da je postal izvoz dohodkovno neinteresanten in zato ne teče tako kot bi moral. Vzrokov za to je več: preslaba organiziranost in premalo usklajen nastop na svetovnem trgu ob odsotnosti dohodkovnih odnosov; neustrezne izvozne stimulacije ob izničenju učinkov devalvacije; neredno izplačevanje izvoznih stimulacij; premajhni krediti za izvoz; ni uvoza nujne opreme za modernizacijo proizvodnje, včasih zaostaja tudi uvoz repromaterialov; prehitra rast cen surovin in zastoj v dobavi surovin;

Na osnovi uvodne besede in bogate razprave, v kateri je sodeloval tudi predsednik Gospodarske zbornice, so ugotovili naslednje naloge za uspešnejše vključevanje lesne industrije v svetovno tržišče:

— bolj vsklajen nastop na svetovnem trgu znotraj SOZD-ov, med vsemi izvozniki v Sloveniji in Jugoslaviji

— večja produktivnost in boljša organizacija dela, kar se sicer stalno izboljšuje

— večja stopnja celovitosti in komplementarnosti izvoznih ponudb pri skrbnejših pripravah po-

sebnih usklajenih izvoznih programov ob doslednejšem spremljanju trendov na svetovnem trgu

— boljše organizirana medseboj na dohodkovna povezanost s proizvajalci surovin in repromaterialov in splošni naporji za učinkovitejše gospodarjenje

S polno odgovornostjo je potrebno izgrajevati tako lastno zunanjetrgovinsko mrežo, ki bo zagotavljala stalno rast plasmana in katere riziko in vpliv nanjo enakopravno nosita trgovina in proizvodnja.

V lesni industriji bo treba bolj sistematično izobraževati zunanje-

trgovinske kadre. Kazalo bi se zgledovati po SOZD Iskra, ki je v ta namen organizirala posebno šolo, v kateri po usmerjenem programu pripravljajo bodoče kadre za čim uspešnejše nastope na tujih trgih.

Spodbuditi je devizno sodelovanje vseh TOZD lesne industrije in eventualno v enoti preiti v medsebojno različne izvozne zadolžitve z namenom, da se devizno spodbuja TOZD, ki dosega v izvozu najugodnejše rezultate.

Proučiti moramo dolgoročne kooperacije s tujino pri proizvodnji potrebne opreme za lesno industrijo. Delegati združenega dela naj v poslovnih bankah zavzamejo stališča, da se sredstva namenjujejo v večji meri za kreditiranje izvozne dejavnosti, ne pa za pokrivanje prekoračenih investicij.

Zavedati se moramo, da bo Slovenija morala izvažati, če si bomo hoteli zagotoviti delo. Tu pa ima ravno lesna industrija surovinske osnove za svojo komparativno prednost pred drugimi.

Ob tem smo se na razgovoru s tov. Verbičem dogovorili, da bomo v združenju »Les« in skupno z gozdarji pripravili ustrezne predloge za družbene spodbude in olajšave izvoznikom zaradi večje konkurenčnosti na svetovnem trgu.

Le tako bo lesna industrija za leto 1981 izpolnila svoj zelo ambiciozen izvozni načrt. Planira namreč kar 6,3 milijarde din prilivov. Poleg 35 %, ki jih odvajajo družbi še dodatnih 26 % usmerjeno združuje, SOZD Uniles pa kar 31 %.

V. Forster

Lakiranje elementov za stole v stolarni v Borovnici

III. kongres samoupravljalcev

Najpomembnejša akcija sindikatov v letošnjem letu so gotovo priprave na III. kongres samoupravljalcev, ki bo od 16. do 18. junija letos v Beogradu.

Priprave na ta dogodek, ki bo odmeval ne le doma, temveč tudi na tujem, so stekle na pobudo tovariša Tita, ki jo je dal v zadnji novoletni poslanici.

Prvi kongres je bil že leta 1957 v Beogradu, drugi pa leta 1971 v Sarajevu.

Osnovni namen sklica letošnjega kongresa je, da vsestransko razčlenimo, prikažemo in uveljavimo dosežke v razvoju samoupravljanja in družbenoekonomskih odnosov. Razgrniti moramo težave in vzroke, ki pogojujejo odstopanja od začrtane poti in se zavzeti za skupno akcijo vseh subjektov za še hitrejši razvoj socialističnih samoupravnih odnosov.

Osnovna naloga, za katero smo se opredelili v letošnjem letu je prav gotovo gospodarska stabilizacija. Zelo važno je torej, da v pripravah na kongres ocenimo svoj lasten družbenoekonomski položaj.

Največjo pozornost moramo posvetiti analizi razvitosti samoupravljanja znotraj delovne organizacije, pa tudi naprej, z drugimi subjekti, s katerimi sodelujemo.

Smo v času, ko bomo sprejemali plane za letošnje leto. Za slabosti ki smo jih odkrivali v razpravah o zaključnih računih smo sprejeli potrebne ukrepe, ki morajo postati sestavni del planskih dokumentov. Ni dovolj, da jih nekje le zapišemo, potrebno jih je izvajati. Postati morajo sestavni del našega gospodarjenja. Dobro gospodarjenje pa bo pogojevalo tudi dobro samoupravljanje.

Kmalu se bo iztekel drugi mandat delegatom v skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti in občinskih skupščinah. Dovolj dolgo obdobje, da smo lahko zasledili številne prednosti, ki jih delegatski sistem prinaša, pa tudi slabosti, ki so se pokazale znotraj uveljavljanja delegatskih odnosov.

Temeljito moramo analizirati delovanje naših delegacij, ugotoviti vzroke za njihovo neaktivnost in še pred novimi volitvami sprejeti ukrepe, ki bodo zagotavljali učinkovitejše delovanje delegatskega sistema v prihodnje.

V celotne priprave pa se morajo vključiti vse sredine, tako družbenopolitične organizacije s sindikatom na čelu, kot tudi samoupravni organi.

Pomembno je namreč, da bomo ob spremljanju poteka kongresa že ocenili lastne razmere. Prav sedaj se soočamo s številnimi slabostmi, pretrgane so številne po-

slovne in dohodkovne vezi med organizacijami, iz česar izvirajo resne le družbenoekonomske, temveč tudi politične probleme.

Gotovo mora del odgovornosti za tako stanje prevzeti tudi gospodarstvo. Prav pri razreševanju teh problemov pa ima tudi III. kongres samoupravljalcev Jugoslavije lahko pomembno vlogo. Temeljno gradivo za kongres je bilo objav-

ljeno že na koncu lanskega in v začetku letošnjega leta.

OZD v Sloveniji, ki bodo pripravile sporočila kongresu organizirajo široke javne razprave, katerih zaključki bodo sestavni del sporočil. Prav tako so v zaključni fazi postopki za imenovanje delegatov, ki bodo zastopali posamezno občino na kongresu (Vrhnika ima 1 delegata).

Prav bi bilo, da se v celotno predkongresno dejavnost takoj vključimo v večji meri tudi mi.

Krašovec Dragica

Prodajno skladišče v Beogradu

UREDITEV IN ORGANIZACIJA PRODAJE GRADBENEGA MATERIALA V PRODAJNEM SKLADIŠČU BOLEČ PRI BEOGRADU

Novo ustanovljena TOZD BP si je zadala razširiti lastno maloprodajno mrežo, da bi tako ustvarila lasten dohodek za delno pokrivanje stroškov poslovanja.

V ta namen je bil izvršen nakup zemljišča in stavb v Boleču pri Beogradu. Na zemljišču, ki meri cca 3000 m² je zgrajenih več stavb, tako da meri skupna pokrita površina preko 1200 m². Lokacija je zadovoljiva in primerna za tako dejavnost ker so objekti ob stari glavni cesti, ki vodi iz Beograda proti Nišu. Stavbe so bile v slabem stanju, ter jih je bilo treba urediti z delno adaptacijo, usposobiti strehe z delno zamenjavo tramovja in kritine. To delo so opravili v režiji naši monterji in zidarji iz TOZD Servis-energetika. Dela so

v glavnem že izvršena razen ograje, ki pa bo dokončno urejena do 20. 4. 1981.

Tako bodo objekti pripravljene za tehnični pregled pristojne komisije SO. Po prejemu soglasja oziroma uporabnega dovoljenja, pa bo izvršena registracija prodajnega skladišča za prodajo na veliko in malo.

Po planu predvidena prodaja vseh vrst vrat in vratnih kril, furniranih obloženih plošč, žaganega lesa, miz in stolov iz proizvodnega programa LIKO, ter oken in Sumo vrat, ki jih bomo nabavljali od ostalih proizvajalcev.

Pričetek obratovanja skladišča je bil predviden 1. 4. 1981, vendar pa to ni bilo možno predvsem zaradi kadrovskega problema, ki še do danes niso rešeni. Niso še izbrani vodja skladišča, blagajnik — fakturist in skladiščni delavci ali čuvaji.

Ivan Pavlovič

Mednarodno leto invalidov

Generalna skupščina Organizacije Združenih narodov je letošnje leto proglasila za mednarodno leto invalidov.

Verjetno jih je malo med nami, ki vedo, da je na svetu kar 450 milijonov ljudi, ki imajo zmanjšano sposobnost za življenje in kar tretjina med njimi je mlajša od 15 let.

Po nekaterih podatkih pa je v svetu kar poldugi milijon invalidov iz dela.

Vse več ljudi pa postaja žrtev cest, vojn, naravnih nesreč; športnih tekmovalj in celo žrtev nesreč, ki se dogajajo doma.

Poleg tega življenjske zmožnosti ljudi zmanjšujejo tudi najrazličnejše bolezni, alkoholizem in narkomanija.

Napredki v medicini rešujejo neštete zapletene primere, ki so bili pred kratkim zapisani smrti. Vendar ljudem, ki jim ohranjanje življenja, pogosto zapuščajo trajne posledice, ki onemogočajo normalno, zdravo življenje.

Po statističnih podatkih je kar 10 do 15 % prebivalcev invalidov. V Sloveniji npr. je kar 55.000 invalidskih upokojujencev, okoli 16.000 invalidov pa prejema nadomestilo zaradi zaposlitve s skrajšanim delovnim časom ali zaradi zmanjšanja zaslužka na drugih delih oziroma nalogah. Prav osupljivi so ti podatki, še zlasti, če vemo, kako majhen del med njimi ima možnost usposobitve na drugih ustreznih delih in tudi kasnejše zaposlitve.

V letu torej, ko naj bi posvetili posebno skrb vsem, ki so iz kakršnih koli razlogov postali invalidi, bi morali posvetiti precej pozornosti tudi preprečevanju nastanka invalidnosti povsod, kjer lahko vplivamo na vzroke.

Tako bomo morali v svojih sredinah dosledneje spoštovati vse varnostne normative, izboljševati pogoje dela ter večjo pozornost posvetiti tudi preventivnim zdravniškim pregledom. Vendar služba lahko le po-

sredno vpliva na vse te nevarnosti, od doslednosti človeka samega pa je odvisno, kako bo vse dane možnosti tudi izkoristiti.

V Sloveniji je najpogostejši vzrok za nastanek invalidnosti bolezen in sicer ji pripisujejo kar 80 % invalidnosti, kar ponovno opozarja na dejstvo, da mora tudi preko ustrezno organizirane medicne dela, izboljševanja delovnih razmer in izpolnjevanju zaščitnih sredstev zagotavljati pogoje za lažje in varnejše delo. Vsem invalidnim osebam pa bomo morali z večjo pripravljenostjo zagotoviti ustrezna dela ter se v večji meri posluževati nadaljnje uspo-

sabljanja oziroma prekvalifikacije.

V družbeni plan SRS do leta 1985 je zapisano, da moramo znižati število invalidskih upokojitev s tem, da povečamo preventivno varstvo. Nastalim invalidom pa z rehabilitacijo in aktivnim usposabljanjem omogočimo ustrezno zaposlitev.

Več akcij pa je predvidenih tudi v letošnjem letu, s tem, da ne bi ostale to le kratkotrajna aktivnost organizacij, temveč množično vključevanje vseh v vseh sredinah ter tako skupno prispevati k ohranitvi mednarodnega leta invalidov v prihodnje.

Dragica Krašovec

Naša pot

LIO BREG PRI BOROVNICI

Lesno industrijski obrat Breg je bil last Švigelj Frankota iz Brega pri Borovnici. Nacionaliziran je bil 28. 4. 1948. Obrat je imel ob prevzemu žago z dvema gatroma, skladišče rezanega lesa z nekaj zaloge, zabojarno, v kateri so bile v proizvodnji tri vrste zabojev, hlev s par konji in vozni park (vozovi).

Ob prevzemu je imel obrat 11 zaposlenih delavcev.

Lesno industrijski obrat Breg je od ustanovitve leta 1948 spadal v sklop Novo ustanovljenega lesno industrijskega podjetja LIP Ljubljana. Prvi direktor-ustanovitelj Lipa je bil ing. Jug Oskar, za njim so se vrstili še tov. Šega Andrej, Lepin Jože-Ris in na to dolgoletni direktor Marolt Anton, ki je bil tudi direktor samostojnega podjetja LIKO Borovnica od 1. 1. 1961 do 1. 1. 1963 in potem združenega podjetja LIKO Vrhnika pa do upokojitve.

Kot obratovodja sem prevzel dolžnost 8. 6. 1948. Z obstoječim kolektivom smo takoj začeli akcijo za povečanje proizvodnje žaganega lesa. Kakor vemo, je bil rezan les najbolj iskan artikel, ki ga je bilo moč v neomejenih količinah prodajati na svetovnem tržišču. Kljub težavam in pomanjkanju delovne sile nam je uspelo, da smo 23. 6. 1948 uspešno dali v obratovanje oba polnojarmenika 2 × 8 ur in sicer s pomočjo nemških vojnih ujetnikov iz taborišča na Dolu pri Borovnici. Komandant logora nemških vojnih ujetnikov je bil zdaj že pokojni kapetan Sučenić Miladin, ki je imel veliko razumevanje do obrata na Bregu. Razpored smo napravili tako, da je delal pri gatrau en naš delavec, za pomočnika pa sta bila po dva vojna ujetnika. Tak razpored je veljal za vsa važnejša delovna mesta. Skladišče hlo-dovine so urejali vojni ujetniki sami, toda po navodilih.

Proizvodnja žaganega lesa je prav kmalu dosegla polno izkoriščenje kapacitet. Žagali smo predvsem za izvoz tako imenovan tip I in tip II. Pod tip I so spadale deske vseh debelin prizmirane ali paralelno obrobline, tip II pa se je žagal po debelini in dolžini v angleških merah. Tip II smo še svež pošiljali na zbirno skladišče v Šapjane zaradi sušenja.

Leta 1950 je bilo ustanovljeno novo podjetje »Promles«, katerega dolžnost je bila odprema lesa v zbirna skladišča. Praksa je kmalu pokazala, da Promles svoje funkcije ne more opravljati, ker so bile zmogljivosti premajhne, da bi odprema skupina imela dovolj zaposlitve.

Začela se je široka akcija za nabiranje moške in ženske delovne sile. Kot prva ženska je bila zaposlena Rozman Ivanka iz Borovnice, nato Molek Julka itd. Ženske so se oprijele tudi težkega moškega dela. Tako sta Molek Julka in njena sestra Dormiš Vida v eni izmeni na žagi obrobile vse deske napadle od dveh gatrov.

Število zaposlenih žensk je iz dneva v dan raslo. Teže je bilo z moško delovno silo. Moški, ki so bili nekdanj zaposleni v lesni industriji, so se po vojni zaposlili pri različnih delih in podjetjih. Potrebno je bilo veliko prepričevanja, da so se vrnili v lesno industrijo. Tako smo zmanjševali število zaposlenih vojnih ujetnikov in leta 1949 smo imeli že dovolj domače delovne sile za obratovanje žage z dvema polnojarmenikoma v dveh izmenah.

Kolektiv, sorazmerno majhen, toda zelo aktiven, je zaradi potrebe po sušenju rezanega lesa z udarniškim delom postavil sušilno lopo dolgo 50 m in široko 9 metrov. S tem smo znatno zmanjšali proizvodne stroške in povečali kakovost desk. Kolektiv je tudi z udarniškim delom prestavil staro leseno bara-

ko iz Bistre na Breg, tako, da je bilo za tiste razmere dovolj strehe za manipulacijo z lesom. Pri tem udarniškem delu so veliko pripomogli kmetje z Brega. Delavci in kmetje z Brega so z udarniškim delom odstranili vso hlo-dovino, ki je bila zaradi vlikega dovoza strešena ob cesti proti Podpeči. Zlasti je bil vedno pripravljen priti na pomoč tov. Sivic Ciril z Brega, čeprav na škodo lastnih kmetijskih del.

Zabojarina se je številčno ojačala v glavnem z žensko delovno silo, le vodstvo prve in druge izmene je bilo strokovno. Zabojarina je imela en elektromotor, ki je poganjal transmisijo, jermenje pa je poganjalo posamezne obdelovalne stroje. Vse postrojenje je bilo zelo zastarelo in nevarno, saj je bilo jermenje pod stropom nad glavami delavcev in nezavarovano.

Že v letu 1950 nam je uspelo odstraniti transmisijski pogon in opremiti vsak obdelovalni stroj z lastnim elektromotorjem. Zamenjali smo nekatere stroje z novimi tako, da je imela zabojarina po remontu 2 čelilnika, 6 krožnih žag, 2 tračni žagi, 1 večjo žago (Rajmarico), 1 skobelnik, 1 rezkar za utropo, 1 rezkar za okrogline, 1 vžigalnik. Zabojarina je s tem dobila dobro opremo, povečala se je zmogljivost in kvaliteta izdelkov, storilnost pa se je dvignila na raven slovenskih zabojarin.

Izdelovali smo različne tipe zabojev in za različne kupce:

Za izvoz smo delali Jaffa zaboje, Salveti zaboje, zaboje za rozine. Za domači trg pa zaboje za marmelado, za semenarno, holandeze za sadje, zaboje za tekstil, vse vrste zabojev za Jugoribo in tudi druge vrste. Vsako nedeljo smo imeli 40—50 prostovoljcev iz Ljubljane za zbiranje zabojev. Po končanem delu smo jim postregli s kosilom, ki so ga pripravile naše delavke.

Ko je pogorela žaga Kmetijske zadruge Borovnica (bivša Petričeva) je vsa delovna sila prišla na Breg. S tem smo dobili tudi strokovne kadre, strojnika, brusarja in gateriste, pa tudi nekvalificirano delovno silo.

Na Bregu smo zgradili novo brusilnico z boljšimi stroji. Leta 1953 smo v Borovnici na biv. Petričevi žagi opazili leseno lopo in jo opremiti s postrojenjem za predelavo hrasta za izvoz in izdelavo frizov za parkete. Frize smo po ugodni ceni dobavljali parketarni Verd za izdelavo parketa.

Ko smo prenehali s predelavo hrasta smo tudi frizarno preuredili v zabojarino in tako povečali proizvodnjo zabojev za 150 m³ mesečno. Tako sta zabojarini v Borovnici in na Bregu izdelali mesečno najmanj 450 m³ zabojev. Tako smo dosegli velik finančni učinek. Vsa ustvarjena sredstva so bila porab-

ljena za obnovo obrata Radomelj in Verda.

Ker je obstajal strokovni kader smo organizirali kolarsko delavnico na Bregu, ki pa zaradi slabe strojne opreme ni dolgo obratovala. Ročno delo je bilo predrago, zato se izdelki zaradi visokih cen niso mogli plasirati na trgu.

Zaradi potrebe po strokovnem kadru smo v lesno šolo poslali štiri mlade fante. Šolo so opravili z odličnim in pravdobrim uspehom in se nato vrnili nazaj v obrat k svojemu poklicu, ki ga še danes opravljajo.

Nadalje smo v strojniško šolo poslali tri tovariše, dva še danes delata pri podjetju.

Že leta 1948 nam je uspelo ustanoviti lastno sindikalno podružnico z nazivom Sindikalna podružnica lesnih delavcev Breg pri Borovnici. Vodstvo in članstvo podružnice je bilo zelo aktivno.

Sindikat se je predvsem posvetil prosvetno kulturnemu delu, zlasti z mladino. Članstvo je bilo povsem mlado z velikim elanom in voljo po kulturnem življenju, zato je bilo delo z njimi lahko. Največjo aktivnost so pokazali v dramskem delu, saj so imeli vrsto prireditev. Vsako proslavo državnega praznika so člani izpopolnili s kulturnim programom, deklamacijami, recitacijami in raznimi igrami. Trdna volja članov je tirjala tudi ustanovitev lastnega pevskega zbora. Leta 1952 smo ga registrirali. Mešani pevski zbor, majhen po številu toda močan po volji, na čelu s pokojnim Mavec Ivanom, se je pod težkimi pogoji učil narodne in umetne pesmi v obratnih prostorih, kjer jih je motil šum motorjev in strojev.

Pevski zbor je imel vrsto gostovanj v drugih krajih in nastopov pri raznih odkritjih spomenikov in spominskih plošč padlim borcem. Sindikat je nabavil harmoniko in še neke druge instrumente.

Ko je leta 1950 izšel Zakon »Tovarne delavcem« nas ni dosti presenetil saj smo vse probleme, plene in gospodarstvo sploh vedno obravnavali na sindikalnih sestankih. Pri prevzemu obrata v upravljanje smo izvolili delavski svet in upravni odbor s predsednikoma. Prvi predsednik delavskega sveta je bil Martinčič Franc, upravnega odbora pa Korošec Anton. Leta 1953 je občinski komite KP Borovnica dal predlog za gradnjo lesnega kombinata v Borovnici, kamor naj bi se skoncentrirala vsa lesna dejavnost.

Direktor Marolt Anton je ta predlog posredoval našemu kolektivu, delavci so o njemu razpravljali in izglasovali sklep, naj se organizira gradnja novega obrata v Borovnici. Organizacijo gradnje objektov je direktor Marolt prevzel v svoje roke. Imel je veliko poguma, da je borbo za denar in kredite prevzel na svoja pleča, kajti

samo z obljubami se ni dalo graditi. Podporo je dobil pri delavcih z Brega in celotnega kolektiva podjetja Lip-a Ljubljana, saj se je celoten kolektiv dve leti odpovedal dobičku v korist gradnje tovarne v Borovnici.

Za hitrejšo gradnjo je bilo ustanovljeno gradbeno podjetje »Remont« Borovnica, sestavljeno s pomočjo delavcev lesnega obrata Breg.

Leta 1954 je bil svečano postavljen temeljni kamen sedanje mizarске delavnice v Borovnici. Gradbeniki so začeli graditi in objekt je bil gotov leta 1957 in začel obratovati 1. 4. 1957. Delovna sila se je premeščala z Brega in zabojarne Borovnice.

S 1. 4. 1957 se je k našemu obratu priključila Lesna galanterija Borovnica z 59 člani kolektiva in strojno opremo. S tem je prenehal obstojati Lesni obrat Breg in Lesna galanterija Borovnica, in je nastal Lesno industrijski obrat Borovnica. Prav tako sta se sindikalna podružnica Breg in lesne galanterije preimenovali v sindikalno podružnico lesnih delavcev Borovnica. Tako je lesni obrat Borovni-

ca na dan 1. 4. 1957 imel 205 zaposlenih.

V prostorih namenjenih za skladišče rezanega lesa se je organiziralo oddelek vratarne, ki je začela obratovati 8. II. 1958. Začetna proizvodnja je bila 5 kom. dnevno, ki pa se je vsak dan večala in izboljševala kvaliteto.

Na svečan način je bila 29. 11. 1959 stavljena v pogon žagalnica. Ko je na pobudo direktorja Marolta ustanovljen še bakelitni oddelek s sedežem v Borovnici, je tudi ustanovil lastno sindikalno podružnico. Oba sindikata skupaj sta z udarniškim delom veliko pripomogla pri izgradnji sindikalnega doma oziroma kino dvorane, ki je začel redno obratovati 29. 11. 1959.

Kolektiv lesnega obrata Borovnica je veliko materialno pomagal tudi pri gradnji zdravstvenega doma v Borovnici, saj sta bila v gradbenem odboru direktor Marolt in Kenig.

Na dan 1. 1. 1961 je bilo zaposlenih 450 delavcev in uslužbencev in obrat Borovnica je postal samostojno podjetje pod imenom LIKO Borovnica.

Maks Kenig

Kralj Matjaž

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Tiho in počasi sta plula dva čolna po Bistri doli proti Ljubljani. Noč je bila temna in pripravljalo se je na slabo vreme. Sem in tja je padlo nekaj kapelj, a kmalu je zopet prenehalo rositi; časih je zagrmelo in v daljavi za gozdovi je zablislilo, da so se prekrizali možje, ki so molčeč sedeli v čolnih, potem pa je vladala zopet veličastna tihota.

Čolna sta zavila v Ljubljano. Držala sta se visokega brega, možje pa so vzeli puške v roke. Za drevesi, ki so stala ob bregu, se je v samotno ležeči koči videla luč.

— Okno je razsvetljeno, je zašepetal Simon Kozina patru Celestinu na uho. Zdaj se pripravite!

Pater Celestin je izpod plašča, s katerim je bil ogrnjen, vzel Najsvetejše in je povzdignil nad sabo, med tem ko sta spremljajoča ga meniha poluglasno molila. Stražarji v čolnih so nagnili glave in šepetaje molili, ne da bi le za trenotek pustili orožje iz rok.

Čolna sta plula zdaj tik koče, iz katere ni bilo slišati nobenega glasu. Kakor bi bilo vse izumrlo, tako mirno in tiho je ležala koča za košatimi drevesi in izginila za čolnoma, ki sta plula naprej.

— Straže ni nobene, je menil Simon Kozina, zdaj lahko ustavimo in izstopimo.

Čolna sta obstala in vsi so se splazili na breg. Pred njimi je ležala širna ravan. Kadar se je za-

bliskalo, se je v daljavi videla cerkva na Zalostni gori in samostan v Bistri, v ozadju pa nejasne konture bornih koč v Bevkah. Potem pa je bila zopet gosta neprodurna tema.

Pater Celestin je najprej razvrstil svojo četo in vsakemu posamezniku povedal, kaj mu je storiti. Sam je z menihoma in z dvema stražarjema hotel iti v kočo, ostalim je pa naročil, da ostanejo zunaj, dokler jih ne pokliče.

Previdno se je četa obrnila proti koči. Spredaj so šli pater Celestin, ki je nosil Najsvetejše, in oba meniha, ostali pa so šli v eni vrsti, da bi hitro objeli kočo. Kakor sence so se pomikali čez vlažno ravan in kočja je bila hipoma obkoljena.

V koči se ni nihče ganil. Stražarji so pripravili puške in potem se je Simon Kozina približal vratom in nastavil sekiro — enkrat se je nanjo uprl in vrata so bila odprta, tako lahko, kakor da sploh niso bila zapahnjena.

V ozadju se je zagledalo na ognjišču ugaasjočo žerjavico, okrog katere je sedelo nekaj temnih senc, ki so planile kvišku, ko so se vrata odprla in je z Najsvetejšim v roki stopil čez plag pater Celestin ter glasno molil latinsko molitev. Za njim so skočili v kočjo dva stražarja z nabitimi puškami in oba meniha ter Simon Kozina. Ta je bil zadnji in je za seboj zapahnil vrata.

— Vsi na kolena, je zagrmel pater Celestin, kdor bi se upiral, zapade smrti! Ali ste slišali?

Nihče ni odgovoril in nihče se ni ganil. Ena presenečenih oseb je mirno prerahljala žrjavico in vrgla nanjo suhih trska in vejic, ki so se skoro hipoma vnele in je udaril plamen, ki je z rdečo lučjo razsvetlil temni prostor in vrgel svoj sijaj na patra Celestina, ki je s povzdignjenim Najsvetejšim stopil korak bližje.

Izza ognjišča se je dvignil visok širokopleč mož z dolgimi belimi lasmi in sivo brado, ki mu je segala do pasa. V rokah je držal težko palico, ki je imela za držaj zlato sekuro, okrog vratu pa mu je visela zlata verižica.

— Kdo ste in kaj hočete? je vprašal starec z gromkim glasom in se postavil pred patra Celestina. Kako si upate mirnim ljudem kaliti nočni mir?

Z začudenjem je gledal pater Celestin velikana, ki je stal tako ponosno pred njim. Še nikdar ga ni videl, a slutil je takoj, da ima opraviti z nenavadnim možem. Za trenotek ga je obšla celo skrb, da je v veliki nevarnosti, a ko je videl poleg sebe svoje spremljevalce, ga je minil ves strah in osorno je odgovoril:

— Kdo si ti, da si upaš kljubovati mojemu povelju in da ne poklekneš pred Najsvetejšim, kakor sem ukazal?

— Jaz sem kralj David, ciganski poglavar, oče in vodnik Aronovih sinov, je odgovoril starec. In kralj David ni klečal, kar je živ, in ne bo klečal. Pač boš pa še ti klečal pred menoj, ti, pater Celestin, razbojnik in nečistnik, zatiralec kmetov in svečenik malikovalcev.

Kakor grom se je razlegal glas kralja Davida, da so se prestrašili še pred kočo stoječi stražarji. Obenem je počil strel in v tistem hipu je planilo na stražarje vse polno temnih prikazni in jih podrla na tla in jih zvezalo. Kar cela vojska je bilo ciganov okrog koč. Priskočili so tako naglo, kakor da so bili skriti v zemlji, tako da se stražarji niti braniti niso mogli in so bili prej povezani, nego so se zavedli svojega položaja.

Pa tudi v hiši pod streho so bili skriti cigani, in ko je počil strel, so skočili doli in popadli stražarje in menihe. Kralj David je planil na patra Celestina. Z eno roko ga je zgrabil za vrat, z drugo mu je iztrgal Najsvetejše in ga udaril z njim po glavi. Udarec je bil tako silen, da se je monštranca razletele, pater Celestin pa se je ves krvav zgrudil na tla.

Kralj David je vrgel ročaj monštranca v kot in pobral svojo palico. Ko se je ozrl po koči, je videl, da so bili menihi in stražarji že povezani. Ukazal je zvezati tudi patra Celestina in pred kočo pregane stražarje prinesiti notri.

Kakor snopje so ležali jetniki na tleh. Peter Celestin je strašno krvavel, a nobena roka se ni ganila, da bi mu pomagala. Cigani in ciganke so se gnetli po koči in krog koč, vriskali veselja in se radovali svoje zmage.

— Mir! je ukazal kralj David, in ko so vsi umolkneli, se je obrnil do jetnikov in jim rekel: Vaše življenje je v mojih rokah. Treba mi je le migniti in že bi vsi z vrvjo okrog vratu viseli na drevesih pred kočo. Treba mi je le ukazati in že bi bila pripravljena grmada za vas, kakor ste jih vi že dosti pripravili za Aronove hčere. Ali jaz vam prizanesem, vam pustim življenje in vam dam svobodo, če mi samostan vrne vse cigane in ciganke, kar jih ima v svojih ječah. Vi, pater Teodorik, se vrnite v samostan in poveste menihom mojo odločbo. Če izpuste jutri zjutraj vse cigane in ciganke, izpustim tudi jaz jetnike, če ne pa jih dam jutri opoldne vse žive sežgati. Na to prisegam pri večnem solncu!

— Oh, gospod cigan, prosim, še nekaj.

Vsi so se presenečeni obrnili na tisto stran, odkoder je prišel ta glas, in kralj David je pristopil bližje.

— Oj, dolgi Laban, kaj si tudi ti med jetniki? Celo resni kralj David se je smehljal, ko je zagledal klavni obraz dolgega junaka. Kaj bi pa rad?

— Nekaj bi Vas rad prosil, gospod cigan. V samostanu je zaprt tudi menih Erazem. Zaradi Vaše hčere je zaprt. Dajte, zahtevajte, da izpuste tudi njega.

— Zaradi moje Ester je zaprt? se je čudil kralj David. Torej se je vendar v samostanu našel človek, ki se je zavzel za mojo hčer?

— O, jaz sem se tudi zavzemal zanjo, gospod cigan, je menil dolgi Laban, in ko bi bil mogel, bi jo bil že davno oprostil.

Kralj David ni dlje poslušal dolgega Labana, pač pa naročil patru Teodoriku, da mora samostan izpustiti tudi Erazma. Potem je odredil, da so cigani odpravili patra Teodorika v Bistro, druge jetnike pa prenesli v čolne.

To povelje je bilo kmalu izvršeno. Čolna sta odrinila po Ljubljanci nizdol, ostali cigani so se razšli. V koči in v njenem obližju je vladala spet smrtina tihota, dokler ni zapihal veter in se je začel vihar.

Po ozkih stezah, čez polja in po gozdih so cigani gnali svoje jetnike, tako, da ti kmalu niso več vedeli, kje da so in kam gredo. Vihar je divjal in lomil drevesa, dež je lil in strele so švigale po nebu, kakor bi hotele vesoljstvo zapaliti.

Šele proti jutru so jetniki in cigani prišli do taborišča. Patra Celestina je kralj David peljal v svoj šotor, mu zopet zvezal noge in ga položil na tla. Ostali jetniki so bili izročeni v varstvo drugim ciganom,

pri patru Celestinu pa je ostal kralj David sam. Sedel je na snop trave in nepremično oprt ob svojo palico z zlato sekirico zrl na patra Celestina.

Minile so ure. V taboru je bilo že vse živo, samo kralj David je še vedno sedel pred patrom Celestinom, ki je trpel neznanske muke. Večkrat so njegove suhe ustne šepetaje prosile vode, a stari ciganski poglavar se ni premaknil s svojega mesta. Molče je sedel, kot da je nem, a njegovo srce je vriskalo, ko je videl sovražnega meniha trpeti in koval je strašne načrte, kako ugonobi blagoslovljenca, ki je njegovi hčeri storil silo.

Jetniki so težko čakali ure osvoboditve. Edini, ki se je dobro počutil v ciganski družbi, je bil dolgi Laban. Črni Miško mu je dal mesa in vina in je z napeto pozornostjo poslušal velikanske laži o Labanovih poskusih, oprostiti v samostanu zaprti Ester in ostale cigane. In Laban je lagal ker se je dalo ter se sam čudil, da je tako iznajdljiv, povrh je pa cigane hvalil, da je njegovim sojetnikom že presedalo.

Proti poldnevu sta prisopihala v tabor dva cigana in vprašala za kralja Davida. Ves tabor je obstopil ta dva moža ki sta bila na straži pri samostanu in vsi so hoteli vedeti, če so v samostanu zaprti cigani izpuščeni. Vrišč je bil tolik, da je celo kralj David zapustil svoj šotor in stopil med svoje ljudi, ki so pri njegovem prihodu takoj utihnili in naredili prostor, da je mogel priti do ravnokar došlih mož.

Ne da bi čakala kakega vprašanja, sta moža začela pripovedovati, da Ester in ostali v samostanu zaprti cigani še niso izpuščeni. Samostanci so jih pripeljali iz samostana in stoje zdaj z njimi tam, kjer zavije cesta v Rakitno. Eden stražarjev je imel belo zastavo v rokah. Vsled tega sta se mu za stražo postavljena cigana približala in ga od daleč vprašala, kdaj izpuste Ester in jetnike. Stražar je odgovoril, da šele tedaj, ko izpuste cigani svoje jetnike; prijor je ukazal jetnike zamenjati ali pa Ester in njene ljudi pripeljati zopet v samostan.

Kralj David ni bil tega sporočila prav nič vesel, a moral se je vdati. Ukazal je torej, naj se odpravijo jetniki na mesto, kjer so čakali samostanski stražarji in naj se tam zamenjajo za samostanske jetnike. Njegovo povelje je bilo hitro izvršeno in kmalu je dolga karavana krenila iz gozda nizdol. Obenem so stali cigani začeli podirati svoje šotore in vse pripravljati za odhod.

Izmenjava jetnikov se je hitro izvršila in samostanski stražarji so odnesli pete kar najhitreje, boječ se, da jih napadejo cigani celo pri belem dnevu. Pater Celestin je bil tako oslabel, da so ga morali nesti. (Nadaljevanje v prihodnji številki)

Obvestila

Letni oddih

Ker se številni posamezniki že zanimajo za možnosti letovanja v letošnji sezoni vas obveščamo, da bomo razpis za letovanje lahko objavili šele po prvomajskih praznikih. Do tega trenutka še ne razpolagamo z nobenimi informacijami o pričetku »sezona« v Selcah, niti ne razpolagamo s podatki o cenah storitev.

Predvidoma bo skupščina Počitniške skupnosti Selce sklicana na koncu aprila, tedaj pa bodo tudi razrešena ta vprašanja.

Tudi razpis za oddih v Kranjski gori bo objavljen po prvomajskih praznikih.

AKTIVNOSTI V ZVEZI Z DOGODKI NA KOSOVU

V zvezi z minulimi dogodki na Kosovu smo tudi v naši DO organizirali zbere delovnih ljudi ter sklicali sestanke delavcev, ki bivajo v samskih domovih. Prisotne smo seznanili z dejansko situacijo ter položajem narodov in narodnosti v SAP Kosovu. Sodelujoči so v razpravi ostro obsodili iredentistične in nacionalistične težnje sovražnih sil ter izrazili trdno odločenost podpreti boj proti vsemu tistemu, kar je tujega naši socialistični, neuvrščeni Jugoslavij in proti vsemu, kar ogroža naše bratstvo, enotnost in skupnost.

VIŠINE HONORARJEV

Na zadnji seji delavskega sveta delovne organizacije v mesecu marcu so bile potrjene tudi nove višine honorarjev za objavljene članke v glasilu in sicer:

- 200 din za objavljen stolpec poljubne vsebine
 - 100 din za objavljen stolpec službene narave
 - 30 din za objavljeno fotografijo
- Postanite tudi vi dopisnik Našega dela!

K. D.

Obvestilo!

Komisija za odpis nekurantnega in neuporabnega blaga — TOZD Servisi-energetika obvešča vse zaposlene, da se bo odprodalo razno rezilno orodje, ki za našo proizvodnjo ni več uporabno.

Na lokaciji Verd so za odprodajo naslednja rezila:

- 1 grt. Rezarji za parket Ø 180 HSS
- 2 kom Rezarji za zobati spah Frennd Ø 100 × 30 × 30 HSS

- 2 kom Rezarji za zobati spah TRO Ø 100 × 60 × 30 HSSV
- 4 kom Rezarji profilni TRO Ø 120 × 37 × 30 HSSE
- 1 kom Rezarji profilni TRO Ø 120 × 32 × 30 HSSV

Na lokaciji Borovnica:

- 5 kom Svedre za ključavnico TRO Ø 19 HSS
- 5 kom Svedre za ključavnico TRO Ø HSS
- 2 kom Rezarji profilni r 22 HSS
- 5 kom Rezarji za grebenčenje Leitz HSS
- 8 kom Svedri za 8 vret. vrtal. stroj Ø 18/16 HSS
- 2 kom Svedri za 8 vret. vrtal. stroj Ø 22/20 HSS
- 10 kom Svedri za gornji rezkar Ø 18 HSS
- 6 kom Svedri za okrogline (gornji rezkar) HSS
- 7 kom Svedri za gornji rezkar Ø 25 HSS
- 4 kom Svedri za gornji rezkar Ø 20 HSS
- 7 kom Žličniki za gornji rezkar TRO Ø 14 HSS
- 20 kom Žličniki za gornji rezkar TRO 3114 Ø 10 HSS
- 21 kom Žličniki za gornji rezkar Leitz — dolgi Ø 14 HSS
- 1 kom Žličniki za gornji rezkar kratki Ø 14 HSS
- 1 kom Žličniki za gornji rezkar kratki Ø 13 HSS

- 1 kom Žličniki za gornji rezkar kratki Ø 12 HSS
 - 12 kom Žličniki za gornji rezkar Leitz — dolgi Ø 12 HSS
 - 17 kom Žličniki za gornji rezkar Leitz — kratki Ø 12 HSS
 - 5 kom Žličniki za gornji rezkar Kratki Ø 16 HSS
 - 1 kom Žličniki za gornji rezkar Leitz — dolgi Ø 16 HSS
 - 9 kom Žličniki za gornji rezkar TRO 3115 Ø 18 HSS
 - 43 kom Žličniki za gornji rezkar Leitz — kratki Ø 10 HM
 - 31 kom Žličniki za gornji rezkar kratki 4, dolgi 27 Ø 22 HSS
 - 1 kom Rezkalno glavo za pretegovalko — Krtina 140 × 50 × 35 HSS
 - 2 kom Svedri za utor za ključavnico Ø 10 × 130 HSS
 - 1 kom Rezarji navojni (zobati spah) Ø 35 × 50 × 20 HSS
 - 1 kom Rezarji za zobati spah (vzdolž. spajanje) Ø 100 × 30 × 30 HSS
 - 2 kom Rezarji za zobati spah Ø 120 × 25 × 30 TRO HSS
 - 3 kom Rezarji za vzdolž. spajanje Ø 190 × 12 × 30 HSS
 - 3 kom Rezila za stružnico Hempel (nož. »U« profil) HSS
 - 9 kom Rezila za stružnico Hempel (nož. »V« profil) HSS
 - 4 kom Noži za Hempel Ø 200 × 22 × 65 HSS
 - 1 kom Glava — rezkalna Frennd Ø 80 × 120 × 30 HSS
- Navedena rezila se nahajajo v skladiščih potrošnega materiala na lokacijah, kjer se dobijo tudi informacije.

Martinčič Franko

Humor

NATANČNOST

Žena pravi možu: »Glej, da ne boš prišel zvečer prav pozno domov.«

»Prišel bom takrat ko bo mene volja!«

»Prav, toda niti minuto kasneje!«

NA TRAVNIK

Janezek, kam greš?« zakriči mati.

»Na travnik.«

»Sam?«

»Ne, Micka gre z menoj.«

»Glej, da se ne boš vlegel na vlažno zemljo.«

»Kaj ti nisem rekel, da gre Micka z menoj.«

NESPORAZUM

Izletniki iz Šibenika so se mudili v Kamniški Bistrici. V restavraciji je ena izmed turistk vprašala po dalmatinsko: »A ča je za jest?«

Natakar je ustrezljivo odgovoril: »Imamo čaje — da in to kakršne želite. Morda želite poleg tudi žganje?«

Turistka — misleč da je žganje prežganka odgovori: »Dajte i žganje, samo nemojte staviti suviše paprike ali popra u njega.«

PRI ZDRAVNIKU

Francelj je šel na remontni pregled svojega spoštovanega telesa.

»Ali uživata alkohol?« ga vpraša zdravnik.

»Ne nikoli!« odgovori Francelj.

»Ali kadite?«

»Pravzaprav redkokdaj. Samo kadar sem pijan!«

PRI FOTOGRAFU

»Tako — slike so gotove. Boste morda dali svoje otroke povečati?« vpraša fotograf očeta fotografiranih otrok.

»Ne, hvala, bodo že sami zrastle.« odgovori oče.

MED PRIJATELJI

»Razbijam si glavo — ker ne vem kaj bi kupil ženi za rojstni dan.«

»Vprašaj jo!« odgovori prijatelj.
»Ne toliko pa nimam!«

DVOMLJIVO

Dolenjec sreča prijatelja in mu pove:

»Ali veš, da mi je Cuckov Tone podaril flaškon cvečka?«

»To je pokvarjenost,« odgovori prijatelj.

»Zakaj pa?«

»Ali je pokvarjen cveček ali pa se je Tonetu zmešalo.«

SPOLNA PREVIDNOST

»Ali veš, da Gorenjci niso več vneti za spolno občevanje?«

???...

»Izvedeli so, da se pri tem prazni mošnja.«

ODSTOTEK UMRLJIVOSTI

Turist zaide v hribovsko vas, kjer iz ljudi kar žari zdravje.

»Kakšen pa je odstotek umrljivosti v vaši fari?« vpraša turist kmeta na polju.

»Ja, vejste, pr nas pouprečno umrje vsak samu enkrat.«

NESREČNE ŽENSKÉ

Prva: Tako sem nesrečna Micka, naš je začel piti.

Druga: Jaz tudi! Naš je nehal...

Prva: Potem si pa srečna Micka, ne pa nesrečna.

Druga: Ja — saj ne gre za pijačo!

SE NIČ NE BOJI!

V restavracijo pride že precej okajen tip in zavpije natakarku — naj prinese whisky. Ko ga dobi — ga po hitrem postopku popije in reče natakarku: »Plačal ga pa ne bom, ker se te nič ne bojim!« Natakark ga debelo pogleda, a je vse skupaj vzel za hec, misleč, bo že drugi plačal. Drugi dan pride »tip« zopet v restavracijo in naroči whisky. Ko ga spiže zopet reče: »Plačal ga pa ne bom, ker se te nič ne bojim!«

Ko je natakark doumel, da se tip ne šali, je najel močnega pretepača — znanega »gorilo« in čakal, da se pojavi človek, ki popije whisky in ki se nikogar ne boji. In res ni čakal dolgo na tega tipa. Zopet je naročil pijačo in dejal: »Plačal pa ne bom, ker se te nič ne bojim!« »Kaj pa tegale se kaj bojiš,« pokaže natakark na »gorilo«. »Tudi tebe se nič ne bojim« — nagovori tip

»gorilo«. Takrat se zadere »gorilo« na tipa: »Tudi jaz se tebe nič ne bojim!« »Dva whiskyja,« zavpije tip, »ker se te nič ne bojiva!«

OPICJA MATEMATIKA

Na drevesu obirajo banane tričlanska opičja družina: samec, samica in mladič. Naenkrat nastane velika nevihta — s tako močnim vetrom, da so opice popadale na tla. Ko so končno prišle k sebi, je mala opica preštela preživele. Naštela ni tri opice, temveč pet — zakaj?...

Zato ker ni znala šteti!

IZ UMObOLNICE

Ko so nekega jutra prispeli člani zdravstvenega osebja umobolnice v službo, so opazili, da so ležišča lepo postлана, norcev pa ni bilo nikjer. Po temeljiti preiskavi so jih opazili na nekem drevesu, kjer so se tiščali eden do drugega. Na prigovarjanje — naj splezajo z drevesa, se ni nihče oglašil. Le kaj naj to pomeni — so se spraševali?

Po izrednem zasedanju kolegija so se dogovorili, da jim bodo obljubili pečene piške, obiskati domače in še kaj — če se spustijo na zemljo. Tudi na te obljube ni bilo odziva. Pa se končno le spomni neki stažist, da bi jih vprašali — zakaj so sploh na drevesu?

In res! Na vprašanje zakaj so na drevesu, so vsi naenkrat odgovorili, da so »listje«.

Na prošnje zdravikov naj splezajo »listje« na zemljo ni nič pomagalo.

Končno je spet stažistu šinilo v glavo (Brez da bi obvestil kolegij)

— je zavpil na norce na drevesu: »Jesen!« Kot na komando so začeli norci cepati eden za drugim z drevesa — razen enega. Stažist mu prigovarja, da je že pozna jesen — skoraj zima, toda norec noče z drevesa. »Toda zakaj ne padeš tudi ti z drevesa,« ga ogovori celi doktorski zbor. »Zato, ker jaz nisem listje, ampak zimzelen,« odgovori norec in ostane na drevesu.

V HOTELU

— Toda, gospod! se brani hotelska sobarica gosta, ki jo nadleguje.

— Ne mislite, da sem prostitutka!

— Vem, lutkica, zato ti tudi nimam namena plačati...

BREZMESNI DNEVI

Ker so nekateri opazili, da sem bil v zadnjem TV ŽEHTNIKU videti precej rejen, naj povem, da je bil to režiserjev satirični prispevek za brezmesne dneve, ki se bližajo!

Geslo: napravi si zalogo, da ne boš kasneje mesarjem v nadlogo...!

*

Tone: Je dovolj, če daš ženski ljubezen?

Jaka: Je. Nič pa ni narobe, če imaš še denar. Konec koncev morata od nečega tudi živeti!

*

Tone: Moja žena kuha z ljubeznijo. Pa tvoja?

Jaka: Moja je tudi, dokler ji nisem rekel, da bo bolje, če kuha s kuharsko knjigo v roki...!

Franko Martinčič

Kadrovske spremembe

Kadrovske spremembe februar—marec 1981

PRISLI — ODŠLI

Lokacija Borovnica:

Jelić Mira, Porčić Hasan, Nikolić Nada, Mršić Dragica, Lampe Sašo, Džinić Alija, Tuksar Drago, Pejić Ana, Bačić Aleksa, Šraj Franc, Suhadolnik Ciril, Lužar Leon, Švigelj Franc.

Lokacija Verd:

Murić Munir, Trinkaus Bogdan, Matias Janez, Džabić Radojka, Narančić Novak, Piljagić Ostoja, Petrović Janko, Marinko Stanko, Muštedanagić Jana, Tomšič Jože, Kličić Hazim.

Lokacija Vrhnika:

Šalamon Vida.

ODŠLI

Lokacija Borovnica:

Maček Anton — upokojitev, Sejaric Saud, Šišić Munira, Kalauzović Senka, Fekonja Štefan — invalidska upokojitev, Marić Milovan.

Lokacija Verd:

Jerina Helena, Kondić Momir, Brenčič Ljudmila, Džolić Besim, Fikić Ismet, Cvijanović Nedo — umrl, Ždralić Hava, Kadirić Rešad, Cankar Vinko — umrl, Alilović Stjepan, Nikolić Milivoje, Gostiša Antonija, upokojitev, Bilbija Radenko, Jakovljević Miroslav.

UREDNIŠKI ODBOR: NAŠE DELO, glasilo delovne skupnosti Lesnoindustrijski kombinat »LIKO«, Vrhnika, ureja uredniški odbor: Dragica Krašovec (odgovorni urednik), Miroslav Hanžel, Stane Knapič, Jakob Susman, Franko Martinčič, Gorazd Crnek, Anton Dobrovoljc — Naslov uredništva: Lesnoindustrijski kombinat »LIKO« Vrhnika, Cankarjev trg 4, Vrhnika — Tiska Železniška tiskarna v Ljubljani

Križanka

SESTAVIL SUSMAN JAKOB	POD- ZEMNI HODNIKI	RIMSKI BOG LJUBEZNI	MESTO V ITALIJI	RIMSKA 1	SOKRA- JAN	RING	TRI- KRIT	NE SVE- TLI	◻ ◻	LIKO VRHNIKA	100 m ²	1000	MEDMET PRIGA- NJANJA	IME PESNIKA ASKERCA				
KRI- ŽASTA										MOZOLJ- AVOST ČOKI								
ZNAMKA AVTA				GLASBILLO PODOBNO ORGLAM														
AMER. MOŠKO IME				UČITELJ V CANKAR. HLAPCIH VEZNIK						LITER PRI- KLJUČEK		TONA VRSTA RIBE						
STOTI DEL HEKTARA			GORA NAD BOVCEM LETALKA						AMERI- SKA RAKETA									
KALIJ		CMERITI SE REČNA KRIVINA							LJUDSKA REPU- BLIKA			OSEBNI ZAIMEK NADAVI						
STARA MAMA														ILUSTRACIJA TORKA JEMEC- BOŽIČ				
SLADKA SNOV									STAROGRS JUNAK SVETLA KOVINA									
NOČNI LOKAL									STAJA, VRATA V PLOTU									
1									ZNAK ZA KISIK					ZDRAV. RASTLINA		POLMER SREME- NLJIV		
DECI LITER																		
ZRADIRAN																		
ŽIVILSKI DELAJEC																		
NEALK. PIJAČA																		
RADIJ		MARIJA	SREDO- ZEMSKA RASTLINA						NOVAK TONE	SLIVE	RJAVA ZEMLJA	PLANIN. DRUŠNO			KRAJ NA HRVASKEM VEZNIK			
PREBI- VALCI AMANA							PREGO- VORI						ZNAK ZA AKTINIJ KRAJ NA GORENSKEM					
TRIZLOŽ- PESNIŠKA STOPICA							VEZNIK ZVER				OBADVA POMIT							
ŽENSKO IME				TRG VREDNOSTI PAPIREVI LEPOTEC						LOPI POMOŽNI GLAČOL			LJUBK. ŽENSKO IME					
OKROGLA GREDA						VEZNIK NIKALNA PREDPONA			RASTLIN. IZCEDEK SREDNJI									
PROTI- NACI- STIČEN																		
NEUK, NEIZKUŠEN							BUTEL, BEBCI											